

To: [Redacted] Persoonsgegevens

[Redacted] Persoonsgegevens

Cc: Digitale postbus ministerie van Financiën [Redacted] [Redacted]@minfin.nl]

From: P-gv. [Redacted]@minfin.nl

Sent: Wed 8/24/2022 10:38:55 AM

Subject: FW: Brief kanttekening bij BOR-evaluatie

Received: Wed 8/24/2022 10:38:56 AM

[22121218 Brief BOR ism FB Ned 20220823 - ss fiscaliteit.pdf](#)

Graag registreren en in behandeling nemen.

Groet,

[Redacted] Persoonsgegevens

Van: Voorzitter MKB [Redacted] P-gv. [Redacted]@mkb.nl>

Verzonden: dinsdag 23 augustus 2022 12:11

Aan: Rij, MLA (Marnix) van (STAS) [Redacted] P-gv. [Redacted]@minfin.nl>

CC: [Redacted] P-gv. [Redacted]@minfin.nl

Onderwerp: Brief kanttekening bij BOR-evaluatie

Geachte heer Van Rij, beste Marnix,

Mede namens [Redacted] Persoonsgegevens (VNO-NCW) en [Redacted] Persoonsgegevens (Familiebedrijven Nederland) stuur ik u bijgaande brief met als onderwerp kanttekening bij BOR-evaluatie.

Graag gaan wij met het kabinet het gesprek aan om verbeteringen aan te brengen en onbedoeld gebruik te voorkomen.

Vriendelijke groet,

[Redacted] Persoonsgegevens

Voorzitter

MKB-Nederland

Bezuidenhoutseweg 12, 2594 AV Den Haag

Postbus 93002, 2509 AA Den Haag

T. [Redacted] Persoonsgegevens

E. [Redacted] P-gv. [\[Redacted\]@mkb.nl](mailto:[Redacted]@mkb.nl)

W. mkb.nl

W. ondernemen.nl

Aan Zijne Excellentie
M.L.A. van Rij
Staatssecretaris Fiscaliteit
Ministerie van Financiën

e-mail: @minfin.nl

Briefnummer
22-121218

Onderwerp
Kanttekeningen bij BOR-evaluatie

Den Haag
23 augustus 2022

Telefoonnummer
070-3490422

E-Mail
P-gv. @vnoncw-mkb.nl

Geachte heer Van Rij,

Onlangs heeft het CPB de evaluatie van de Bedrijfsopvolgingsregelingen (BOR) afgerond. De BOR heeft als doel te voorkomen dat de belastingheffing bij overdracht van een bedrijf een belemmering vormt voor economisch gewenste bedrijfsoverdrachten. De wetgever heeft de BOR in het leven geroepen omdat de heffing van erf-, schenk- en inkomstenbelasting bij verkrijging van ondernemingsvermogen liquiditeitsproblemen kan oproepen waardoor de continuïteit van ondernemingen in gevaar kan komen. De regeling wordt in de praktijk veel door familiebedrijven toegepast. Die bedrijven zijn van belang voor behoud en groei van de werkgelegenheid, behoud van economische diversiteit, maatschappelijke impact en voor stabiliteit.

De conclusie van de evaluatie van het CPB is dat de BOR doeltreffend is maar niet doelmatig. In deze brief willen we een aantal stevige kanttekeningen plaatsen bij de conclusies van deze evaluatie.

1. Kanttekeningen bij begrip voldoende liquide middelen: "Vrije middelen" zijn niet vrij of direct beschikbaar

Het CPB stelt dat de BOR doeltreffend is in de zin dat de erf- en schenkbelasting (vrijwel) geen gevaar meer vormen voor de continuïteit van ondernemingen. Echter, meent het CPB dat de budgettaire kosten van de BOR onnodig hoog zijn. In veel gevallen, zo concludeert het CPB, zouden voldoende eigen middelen aanwezig zijn bij de ontvanger, erflater/schenker en de onderneming.

De evaluatie simplificeert dat tot een vergelijking van het vermogen van de erflater/schenker, verkrijger en het beleggingsvermogen van onderneming enerzijds, en de door de verkrijger verschuldigde belasting anderzijds.

Dat is te kort door de bocht. De term “vrije middelen” suggereert vrije beschikbaarheid, hetgeen lang niet altijd het geval is dan wel niet onderzocht is. Graag wijzen wij op verschillende knelpunten:

a. Belastingheffing bij uitkering

Wanneer we kijken naar het beleggingsvermogen dat gezien wordt als beschikbare vrije middelen van de onderneming dan lijkt de evaluatie geen rekening te houden met de belasting die gepaard gaat met een uitkering van deze vrije middelen aan de aandeelhouder. Immers over elke euro die de onderneming in de vorm van dividend uitkeert, is eerst 26,9% box 2-heffing verschuldigd. Anders gezegd: de onderneming moet veel meer uitkeren om in privé over voldoende vrije middelen te beschikken. In dat beleggingsvermogen kunnen ook nog stille reserves aanwezig zijn waardoor de belastingdruk op dat vermogen alleen maar toeneemt en waardoor minder beschikbaar blijft voor uitkering.

b. Element legitieme portie niet meegenomen in CPB analyse

Ook de legitieme portie speelt een rol bij het vaststellen van de vrije middelen. Bij overdracht van de onderneming aan een van de kinderen is het niet reëel te veronderstellen dat datzelfde kind ook nog eens het vrij beschikbare privévermogen van erflater / schenker krijgt en eventuele andere kinderen niets ontvangen. Op basis van het erfrecht hebben ook de andere kinderen in ieder geval recht op een legitieme portie. De evaluatie houdt daar geen rekening mee en zegt derhalve ook niets over de omvang van de legitieme porties en de impact daarvan op de vrije middelen.

c. Schenker draagt mogelijkheid levensonderhoud over

Vanuit het perspectief van de schenker moet worden beseft dat hij / zij met het overdragen van de onderneming ook de mogelijkheid om in het levensonderhoud te voorzien, overdraagt. Om dan het hele privévermogen – dat deels dient als pensioen – van hem of haar te beschouwen als vrije middelen die beschikbaar zijn voor het voldoen van een belastingschuld van de ontvanger van de onderneming, is onjuist. Ook hiervan is de omvang onduidelijk terwijl dit een grote impact kan hebben op de hoogte van de vrije middelen.

d. Eigen woning niet vrij te maken

Ook de eigen woning speelt een rol in het vaststellen van de vrije middelen. Daar waar bij de verkrijger de overwaarde van de eigen woning wel lijkt te zijn uitgezonderd van de vrije middelen, lijkt dat voor de erflater / schenker niet het geval te zijn. Hoe is die overwaarde liquide te maken? Verkoop lijkt onlogisch omdat de schenker (of de nabestaande van de erflater) nog steeds een woonbehoefte heeft. Ook een hypotheek lijkt beperkt mogelijk aangezien met de onderneming de bron van inkomen is overgedragen.

2. Economische impact van grote en kleine ondernemingen

De evaluatie schetst het beeld dat er in circa driekwart van de gevallen geen probleem is met de liquiditeit van ondernemingen na vererving / schenking en dat daarom de BOR niet nodig zou zijn. Wanneer je beter naar de cijfers kijkt, blijkt juist dat de impact van het schrappen van de BOR op onze economie heel groot is. De evaluatie weegt namelijk niet de impact op onze economie van grote ondernemingen ten opzichte kleine ondernemingen.

De grotere ondernemingen vertegenwoordigen volgens de evaluatie dan wel minder dan 3% van het totaal aantal schenkingen en verervingen, maar zij vertegenwoordigen een aandeel in onze economie dat vele malen groter is. Juist die grotere ondernemingen met hun grotere economische impact hebben problemen met hun liquiditeit in geval van vererving / schenking zonder de BOR blijkt uit de evaluatie.

Bij vererving is er in de grootteklasse >€ 5 miljoen volgens het CPB slechts in ongeveer 30% van de gevallen sprake van voldoende middelen. Dit zakt terug naar minder dan 20% van de gevallen indien geen rekening wordt gehouden met het eigen vermogen van de verkrijger. Bij schenking is het beeld voor deze grootteklasse nog minder rooskleurig: in slechts 10% van de gevallen is er sprake van voldoende middelen bij de verkrijger. Liquiditeitsproblemen in die grootteklasse bij afschaffing van de BOR raakt onze economie midscheeps. Doordat ten aanzien van “vrije middelen” ook nog de nodige kanttekeningen zijn te plaatsen (zie eerder in deze brief), zou het aantal gevallen waarin voldoende middelen aanwezig zijn in werkelijkheid nog lager moeten zijn dan het lage aantal dat nu al door het CPB wordt genoemd.

3. Behoud level playing field belangrijke pijler onder continuïteit

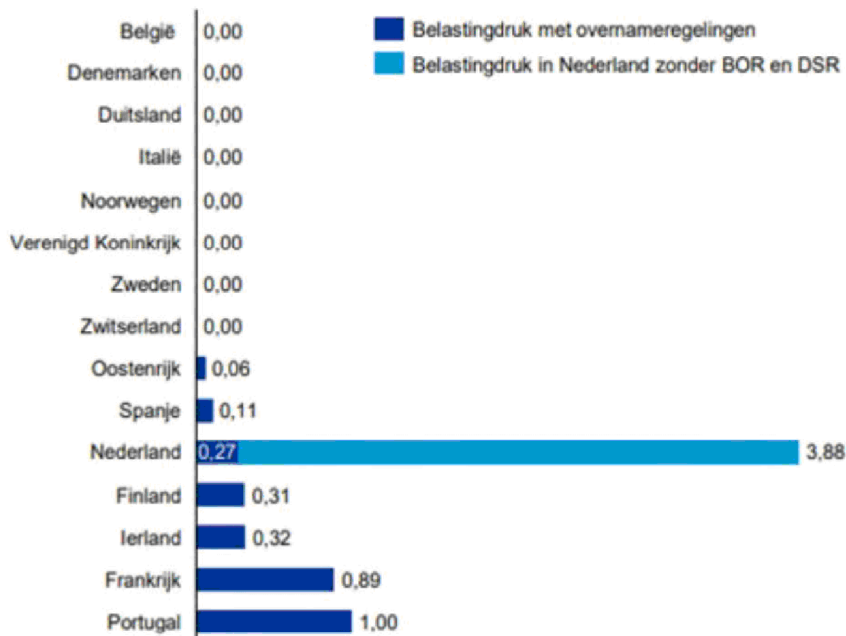
Economische activiteiten stoppen niet bij de grens. Dat de BOR bijdraagt aan een internationaal gelijk speelveld wordt wel genoemd in de evaluatie en is in lijn met hetgeen onderzoek aantoon¹. Het is echter opvallend dat deze notie niet als positief neveneffect van de BOR is meegewogen in de doelmatigheid van de regelingen. De overweging daarbij was dat dat afhangt van de vraag of een onderneming internationaal actief is. Juist van de grote ondernemingen mag verondersteld worden dat zij internationaal actief zijn. Diezelfde groep als waarvan de evaluatie juist aantoon¹ dat er maar in een beperkt aantal gevallen voldoende vrije middelen beschikbaar zijn. Maar ook kleinere ondernemingen hebben veelal te maken met buitenlandse concurrenten die in hun land van herkomst wel over goede opvolgingsfaciliteiten beschikken. Derhalve speelt voor de kleinere ondernemingen ook het punt van internationaal gelijk speelveld.

Onderstaand figuur laat zien dat de belastingdruk in Nederland in internationaal verband eerder aan de hoge kant is dan aan de lage kant.

---

¹ Onderzoek effecten afschaffing bedrijfsopvolgings- regelingen, 2021 KPMG

Verschuldigde schenkbelasting bij een schenking van ondernemingsvermogen t.w.v. € 10 miljoen (in miljoenen)

Bron: Onderzoek effecten afschaffing bedrijfsopvolgings- regelingen, 2021 KPMG

4. Beleidssuggestie van een verruimde betalingsregeling verzwakt de onderneming

Een verruimde betalingsregeling op het niveau van de verkrijger wordt genoemd als mogelijk alternatief voor de BOR. Een betalingsregeling heeft een onmiskenbaar negatief effect op de financiële positie van de onderneming. De erfgenaam of ontvanger van de schenking zal dan de schenk- of erfbelasting moeten voldoen uit toekomstige dividenden. De dividendpolitiek van de onderneming wordt daarmee bepaald door de privépositie van de aandeelhouder in plaats van door de economische positie van de onderneming. Dat heeft een negatief effect op de financiële slagkracht van de onderneming, het groepotentieel en daarmee ook op de financieringscapaciteit, de werkgelegenheid en de investeringskracht van de onderneming.

Ook verkoop van de aandelen is lang niet altijd mogelijk als oplossing om liquide middelen vrij te spelen ten einde de belastingschuld te voldoen. Verkoop mag doorgaans alleen binnen de beperkte kring van de bestaande aandeelhouders dan wel aan de onderneming zelf. Beiden hebben daartoe vaak niet de middelen.

Conclusie

De conclusie uit de evaluatie dat de BOR niet doelmatig is omdat in circa drie kwart van de gevallen voldoende vrije middelen beschikbaar zijn, is te kort door de bocht. De evaluatie gaat uit van de vrije middelen maar houdt geen rekening met de werkelijkheid waarin deze middelen helemaal niet vrij zijn en waarover zelfs nog belasting

verschuldigd kan zijn. Ook toont de evaluatie aan dat de verschillen ten aanzien van liquiditeit tussen groot en klein en schenken en vererven zodanig groot zijn dat de impact van de BOR wel degelijk groot kan zijn en dat geen eensluidende conclusie kan worden getrokken die geldt voor de hele populatie.

De evaluatie laat juist zien dat, zeker in het geval van grote ondernemingen, het belang van de BOR evident is. Het zorgt voor een internationaal gelijk speelveld voor klein en groot. Zonder de BOR gaat veel liquiditeit, financieringsruimte en daarmee investeringsruimte verloren en raakt de onderneming vleugellam. Een betalingsregeling lost dat probleem niet op en verergert juist de situatie. Dat staat haaks op het doel van de BOR, zijnde de continuïteit van de onderneming. Tegelijkertijd zien we dat de BOR veel werk kost in de uitvoering, oudere familiebedrijven met verwaterde belangen beperkt worden in de toepassing van de BOR en er ook rafelranden zijn die leiden tot onbedoeld gebruik. In lijn met het coalitieakkoord gaan we daarom graag met het kabinet in gesprek om de BOR op deze punten te verbeteren en aan te scherpen.

Hoogachtend,

Persoonsgegevens	Persoonsgegevens
VNO-NCW	MKB-Nederland
	FBNed Familiebedrijven Nederland
Persoonsgegevens	

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

**Directie Directe
Belastingen & Toeslagen**

Persoonsgegevens

nota

Nota: antwoord brief VNO-NCW BOR evaluatie

Datum

7 september 2022

Notanummer

2022-0000223063

Bijlagen

1. Conceptantwoord
2. Ingekomen brief

Aanleiding

Op 23 Augustus 2022 is een brief binnengekomen van VNO-NCW, MKB-Nederland en FBned. In de brief plaatsen zij enkele kanttekeningen bij de evaluatie van de Bedrijfsopvolgingsregelingen (BOR) door het CPB.

Beslispunten

Indien u akkoord bent met de inhoud, verzoeken wij u de brief te ondertekenen.

16/10/22

Kernpunten

In de brief is aangegeven dat u met belangstelling kennis heeft genomen van de brief. Ook vermeldt de brief dat de BOR in de schenk- en erfbelasting als doel heeft om de continuïteit van de onderneming te waarborgen bij bedrijfsoverdracht en dat toepassing van de BOR leidt tot een significante verlaging van de belastingdruk bij schenkingen en erfenissen. Ook wordt aangegeven dat in de kabinetsreactie nader wordt ingegaan op wat nodig is om invulling te geven aan het coalitieakkoord, namelijk enerzijds het ondersteunen van de continuïteit van familiebedrijven door reële bedrijfsopvolging eenvoudiger en eerlijker te maken maar anderzijds oneigenlijk gebruik van de regeling tegen te gaan

Daarnaast is aangegeven dat een kabinetsreactie op de evaluatie van het CPB in november van dit jaar volgt. Hierin zal het kabinet ingaan op wat nodig is om te voldoen aan de afspraken uit het Coalitieakkoord.

Tot slot wordt opgemerkt dat suggesties over verbeteringen en aanscherpingen van de BOR van de kant van de brievenafgevaardigden zeer welkom zijn.

Toelichting

Communicatie

Voor communicatie is de relatie met het op 29 april 2022 opgeleverde CPB eindrapport van de evaluatie fiscale regelingen gericht op bedrijfsoverdracht relevant.

Politiek/bestuurlijke context

Deze evaluatie zal om meer dan één reden niet onopgemerkt blijven:

- Het onderwerp - de BOR en de doorschuifregeling aanmerkelijk belang - staan in de picture, denk aan het coalitieakkoord, vermogensongelijkheid en komende initiatiefvoorstel GroenLinks;
- Het is de eerste evaluatie van een fiscale regeling die negatief wordt beoordeeld en dus de in de Startnota afgesproken procedure moet volgen;
- Het is de eerste evaluatie van de fiscale bedrijfsopvolgingsregelingen waarin kwantitatieve analyse van doeltreffendheid en doelmatigheid mogelijk is door origineel (cijfer) onderzoek, dit was bij eerdere evaluatie in 2014 niet mogelijk.

Daarnaast is de wetgeving rondom bedrijfsopvolgingsregelingen zeer complex.

Ook verwachten wij dat in de loop van volgende week de uitkomsten van een onderzoek naar de wenselijkheid van de BOR, inclusief aanbevelingen ter optimalisatie, naar u zullen worden gezonden. Dit onderzoek is uitgevoerd door de Universiteit Nijmegen in samenwerking met o.a. Netwerk Notarissen.

Gelet op het voorgaande is het wenselijk nu te volstaan met een procedurele reactie.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

VNO-NCW, MKB-Nederland en FBNed
Mail: @vnoncw-mkb.nl

**Directie Directe
Belastingen & Toeslagen**

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen
www.minfin.nl

Ons kenmerk
2022-0000223064

Uw brief (kenmerk)

Datum
Betreft Uw kanttekeningen bij BOR-evaluatie

Geachte

Mede namens de Minister van Economische Zaken en Klimaat Adriaansens wil ik u hartelijk danken voor uw brief met uw kanttekeningen bij de evaluatie van de BOR die wij mochten ontvangen. Van de inhoud hebben wij met belangstelling kennis genomen. U behandelt in uw brief een breed scala aan aspecten, van financieel tot privaatrechtelijk. Wij delen met u dat het doel van de BOR is de continuïteit van de onderneming bij bedrijfsopvolging te ondersteunen.

Daarnaast verscheen afgelopen Prinsjesdag de kabinetsreactie op het IBO-rapport 'Licht uit, spot aan: de vermogensverdeling'. Het kabinet heeft hierin aangegeven dat het standaard aanmerken van verhuurd vastgoed als beleggingsvermogen in de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR) in de schenk- en erfbelasting en de doorschuifregeling (DSR) in de inkomstenbelasting in ieder geval in de beschouwing zal worden betrokken bij de aanpak van opmerkelijke belastingconstructies en oneigenlijk gebruik van fiscale regelingen. Een kabinetsreactie op de evaluatie van het CPB volgt in november dit jaar. Hierin zal het kabinet ingaan op wat nodig is om te voldoen aan de afspraken uit het coalitieakkoord, namelijk het ondersteunen van de continuïteit van familiebedrijven door reële bedrijfsopvolging eenvoudiger en eerlijker te maken en daarbij oneigenlijk gebruik van de regeling tegen te gaan.

In de komende periode zullen de afspraken in het coalitieakkoord omtrent de BOR nader worden uitgewerkt. Concrete suggesties over verbeteringen en aanscherpingen van de BOR van uw kant zijn bij ons beiden zeer welkom.

Hoogachtend,

 de staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst,

 Marnix L.A. van Rij

To: [Persoonsgegevens]@minfin.nl
From: Uitnodigingen bewindslieden
Sent: Wed 1/11/2023 9:56:04 AM
Subject: FW: Uitnodiging Staatssecretaris Marnix van Rij door \${form.cpnaam.unescaped} van FBned | Familiebedrijven Nederland is de vereniging van familiebedrijven en ondernemende families. Wij staan voor het handhaven en versterken van de continuïteit van familie
Received: Wed 1/11/2023 9:56:05 AM
[230110 Uitnodiging presentatie MarnixvanRij.pdf](#)

Van: [Persoonsgegevens]@noreply.rijksoverheid.nl>

Verzonden: woensdag 11 januari 2023 09:48

Aan: Uitnodigingen bewindslieden [Persoonsgegevens]@minfin.nl>

Onderwerp: Uitnodiging Staatssecretaris Marnix van Rij door \${form.cpnaam.unescaped} van FBned | Familiebedrijven Nederland is de vereniging van familiebedrijven en ondernemende families. Wij staan voor het handhaven en versterken van de continuïteit van familiebed...

group0

Maak een keuze voor de bewindspersoon

Staatssecretaris Marnix van Rij

Upload bestand

230110 Uitnodiging presentatie MarnixvanRij.pdf

Omschrijf het evenement met het doel en het thema

FBned | Familiebedrijven Nederland organiseert op maandag 27 maart van 16:00 – 18:00 uur bij Beeld & Geluid in Den Haag een themabijeenkomst 'Familiebedrijven, ondernemingsvermogen en vermogensverdeling'. Deze bijeenkomst volgt op de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering van de vereniging. Deelnemers zijn dga's, bestuurders en aandeelhouders van familiebedrijven.

Geef een beschrijving van de organiserende partij

FBned | Familiebedrijven Nederland is de vereniging van familiebedrijven en ondernemende families. Wij staan voor het handhaven en versterken van de continuïteit van familiebedrijven en een daarbij horend stimulerend ondernemingsklimaat. Familiebedrijven dragen in belangrijke mate bij aan onze welvaart, werkgelegenheid en innovatiekracht. Ook spelen ondernemende families en hun bedrijven bij het versterken van maatschappelijke cohesie.

Omschrijf helder en beknopt de aanleiding van de uitnodiging

De Staatssecretaris heeft aangekondigd in 2023 de bedrijfsopvolgingsregelingen te bekijken en te komen met aanpassingen. De CPB evaluatie en het IBO rapport Vermogensverdeling zijn belangrijke rapporten die de context en discussie medebepalen. Voor familiebedrijven en het goed laten werken van ondernemingsvermogen kunnen de aanpassingen grote invloed hebben die de continuïteit van familiebedrijven onder druk kan zetten. Daarom is het belangrijk en nuttig voor onze leden inzicht te krijgen in de ontwikkelingen.

Geef datum, tijdstip en locatie van het evenement

Maandag 27 maart 2023 van 16:00 - 18:00 uur in Beeld & Geluid, Zeestraat 82, Den Haag

Tijdstip

16:00 - 18:00 uur

Locatie

Beeld & Geluid, Zeestraat 82, Den Haag

Kunt u de onderdelen van het programma beschrijven, inclusief de tijden?

15:45 uur: inloop gasten 16:00 uur: ontvangst staatssecretaris, begroeting door bestuur en directie FBned 16:15 uur: inleiding thema door Albert Jan Thomassen, directeur FBned 16:20 uur: speech staatssecretaris 16:45 uur: gelegenheid tot het stellen van vragen 17:10 uur: dankwoord door Marlies van Wijhe, voorzitter FBned 17:15 uur: borrel en gelegenheid tot napraten

	18:00 uur: einde
Zijn er nog overige bijzonderheden?	De themabijeenkomst volgt op de Algemene Ledenvergadering van FBNed die wordt gehouden van 14:30 - 15:45 uur.
Wat is de voertaal van het evenement?	Nederlands
Welke rol heeft u in gedachten voor de bewindspersoon en wat wordt er van hem verwacht? Denk hierbij aan bijvoorbeeld het verzorgen van een speech, een inleiding, een voorwoord of een openingshandeling.	Het houden van een speech (25 minuten) over de ontwikkelingen en het kabinetsbeleid rondom vermogensverdeling en de bedrijfsopvolgingsregelingen gevolgd door het beantwoorden van vragen van de deelnemers. De volgende vragen kunnen daarbij leidraad zijn: Wat zijn de beleidslijnen die de regering voorstaat? Wat ziet u als mogelijkheden om de reële bedrijfsopvolgingen te blijven ondersteunen? Wat zijn de beleidslijnen die die de regering voorstaat om het oneigenlijk gebruik van de BOR in te dammen? Welke beleidsopties zijn er om de regeling doelmatiger te maken? Welke oproep zou u willen doen aan ondernemende families en hun bedrijven om hun maatschappelijke en economische bijdrage te kunnen blijven leveren? Hoe wordt er door de regering gedacht over het laten werken en beschermen van ondernemingsvermogen als belangrijke katalysator om werkgelegenheid, innovatie en maatschappelijke bijdragen in stand te houden en te versterken?
Wat is het gewenste tijdstip van het optreden van de bewindspersoon?	16:15 - 17:15 uur, nader af te stemmen in onderling overleg
Wie zijn de bezoekers (doelgroep) van het evenement?	ondernemers, dga's, bestuurders en aandeelhouders van familiebedrijven die deel uit maken van de familie.
Zijn er ook kosten verbonden aan deelname voor de bezoekers?	Nee
Hoeveel personen worden er verwacht?	80
Wie zijn eventuele overige gasten/sprekers?	Albert Jan Thomassen, directeur FBNed Familiebedrijven Nederland Marlies van Wijhe, voorzitter FBNed en CEO Koninklijke van Wijhe Verf
Is er een dagvoorzitter?	Ja, Albert Jan Thomassen
Is het een openbare of besloten gelegenheid en is er media aanwezig?	Besloten
Naam	FBNed Albert Jan Thomassen
Telefoonnummer	<input type="text" value="Persoonsgegevens"/>
E-mail	<input type="text" value="Persoonsgegevens"/> @fbned.nl
Correspondentieadres	FBNed Sandenburgerlaan 4a 3947 CS Langbroek
avg-nl	
Akkoordverklaring	Toestemming
referringWebsite	https://www.rijksoverheid.nl/
sessionIdUploadFolder	0EBC54D9A6DCBDA0B2F84C3BCFCBD606

Ministerie van Financiën
T.a.v. Zijne Excellentie Marnix van Rij
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Langbroek, 10 januari 2023

Excellentie, geachte heer van Rij

FBNed | Familiebedrijven Nederland is de vereniging van familiebedrijven en ondernemende families. Wij staan voor het handhaven en versterken van de continuïteit van familiebedrijven en een daarbij horend stimulerend ondernemingsklimaat. Familiebedrijven dragen in belangrijke mate bij aan onze welvaart, werkgelegenheid en innovatiekracht. Ook spelen ondernemende families en hun bedrijven bij het versterken van maatschappelijke cohesie.

Familiebedrijven realiseren zich als geen ander dat Nederland het mogelijk maakt om te ondernemen en op vele manieren het ondernemen stimuleert. Daardoor dragen familiebedrijven bij aan de middelen die nodig zijn om onze welvaart in stand te houden. Zij zullen ook niet snel vertrekken omdat zij geworteld zijn in stad of regio. Zij blijven hun maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen.

In die context speelt de discussie over vermogensverdeling, het ondernemingsvermogen en met name de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR) een cruciale rol. Dit kwam recent nog tot uitdrukking in de kabinetsreactie fiscale bedrijfsopvolgingen.

FBNed organiseert op maandag 27 maart van 16:00 – 18:00 uur bij Beeld & Geluid in Den Haag een themabijeenkomst 'Familiebedrijven, ondernemingsvermogen en vermogensverdeling'. Deze bijeenkomst volgt op de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering. Deelnemers zijn dga's, bestuurders en aandeelhouders van familiebedrijven.

Graag nodigen wij u uit als speciale gastspreker voor deze themabijeenkomst. Wij zouden het op prijs stellen als u een presentatie houdt over de ontwikkelingen rondom vermogensverdeling en de BOR.

Vragen die u wellicht ter sprake kunt brengen in uw bijdrage kunnen zijn:

- Wat zijn de beleidslijnen die de regering voorstaat?
- Wat ziet u als mogelijkheden om de reële bedrijfsopvolgingen te blijven ondersteunen?
- Wat zijn de beleidslijnen die die de regering voorstaat om het oneigenlijk gebruik van de BOR in te dammen?
- Welke beleidsopties zijn er om de regeling doelmatiger te maken?
- Welke oproep zou u willen doen aan ondernemende families en hun bedrijven om hun maatschappelijke en economische bijdrage te kunnen blijven leveren?
- Hoe wordt er door de regering gedacht over het laten werken en beschermen van ondernemingsvermogen als belangrijke katalysator om werkgelegenheid, innovatie en maatschappelijke bijdragen in stand te houden en te versterken?

Wij willen na afloop van uw bijdrage graag de gelegenheid geven aan de deelnemers om vragen aan u te stellen.

De bijeenkomst is een besloten bijeenkomst alleen toegankelijk voor familiebedrijven die lid zijn van FBNed. In overleg met u kunnen we bekijken of het wenselijk is om media voor (een deel van) de bijeenkomst uit te nodigen.

Wij hopen op een positieve reactie van uw kant op deze uitnodiging.

Hoogachtend,

Albert Jan Thomassen
directeur

Bijlage 3.

Overleg project versterking BOR/DSR met externe stakeholders

Op 10 maart van 15:30 tot 17:00 vindt overleg van Persoonsgegevens met de stakeholders plaats in de Roodborstzaal.

De stakeholders:

VNO-MKB:

LTO Nederland:

Familiebedrijven Ned.

Persoonsgegevens

Ambtelijk:

Minfin:

Belastingdienst:

EZK:

Persoonsgegevens

Input van externe stakeholders bij elke deelvraag voor de BOR en DSR

Algemeen

VNO

Steun om doelmatigheid BOR te verbeteren. Conform CA budget neutrale aanpassing Generaties bestaande familiebedrijven moeten BOR kunnen gebruiken.

FBNed

- Belastingdruk bij voortzetting familiebedrijf mag niet verhoogd worden.
- DSR moet gehandhaafd blijven. Afschaffing zou leiden tot een concurrentienadeel voor familiebedrijven ten opzichte van andere bedrijven.
- Familieleden met een te klein belang kunnen nu niet altijd gebruikmaken van de BOR. FBNed pleit voor een oplossing hiervoor.

RB

- Voorstander van versoering van de BOR, onder de voorwaarde dat deze faciliteit blijft bestaan op een wijze die in overeenstemming is met de oorspronkelijke bedoeling van deze faciliteit en overigens eerlijker en gelijkter uitpakt.
- Bij de stelling dat de BOR niet doelmatig zou zijn omdat in driekwart van de gevallen voldoende financiële middelen aanwezig zouden zijn om de aanslag te betalen, vraagt RB zich af in hoeverre deze middelen vrij beschikbaar zijn. Ook wijst RB erop dat het vaak voorkomt dat niet de gehele nalatenschap naar de bedrijfsopvolger gaat, maar deels ook naar andere erfgenamen. Ook ervaart

RB dat het in de praktijk vaak niet mogelijk is om geld te lenen voor het betalen van een belastingaanslag.

- Er zou meer aandacht besteed moeten worden aan de fiscale en juridische positie van de niet-voortzettende erfgenamen. Voor hen zijn er geen of nauwelijks fiscale faciliteiten.
- Renteloos dan wel rentedragend uitstel van betaling als alternatief voor een vrijstelling ziet RB niet zitten. Zeker in kapitaalintensieve sectoren wordt overname dan onmogelijk. Dit wordt breed gedeeld binnen de achterban van RB. RB gelooft ook niet in onderzoeken die het tegendeel beweren.

1. Beter onderscheid ondernemings- en beleggingsvermogen (naast het wettelijk aanmerken van aan derden verhuurd vastgoed als beleggingsvermogen).

Verhuurd vastgoed

VNO

Vastgoedmaatregel kan bijdragen aan de doelmatigheid en uitvoerbaarheid.

Maar wel BOR als (verhuurd) vastgoed aantoonbaar dienstbaar is aan de uitoefening van de eigen onderneming, bv. gebruik pand onderdeel van de franchiseovereenkomst, hotel of recreatiepark waarbij verhuur plaatsvindt als onderdeel van de dienst. Ook bij verhuur binnen de onderneming (intercompany).

Impact in kaart te brengen van economische gevolgen, bv. op de woningvoorraad en de verduurzaming van de bebouwde omgeving. Inzicht in wat de grondslag is van vastgoed binnen de BOR, en welk deel daarvan verhuurd is.

LTO

Bezwaar tegen wettelijk aanmerken aan derden verhuurd vastgoed als beleggingsvermogen: gehele of gedeeltelijke verhuur van een loods of een schuur voor opslag en stalling, maar ook aan de verhuur/verpachting van land. Het gebruik van andermans land in het kader van vruchtwisseling zal naar onze mening in elk geval nimmer in de uitsluiting van de DSR en BOR betrokken kunnen worden. dergelijke onroerende zaken blijven onderdeel uitmaken van de bedrijfsvoering en kunnen niet afzonderlijk worden verkocht.

FBNed

Maak bij het verbeteren van de BOR duidelijk wanneer sprake is van ondernemingsvastgoed en wanneer van beleggingsvastgoed.

RB

Steun voor het voorstel. Wel moet er een concernbenadering gaan gelden. Verhuur of terbeschikkingstelling in het concern moet blijven kwalificeren.

Anders dan verhuurd vastgoed

VNO

Wellicht kan onderzocht worden of drempels of forfaits voor liquide middelen en portfolio aandelenbelangen de uitvoerbaarheid kunnen verbeteren. De balans dient te worden gezocht tussen uitvoerbaarheid, reële situaties en onbedoeld gebruik.

RB

De huidige vermogensetiketteringsregels zijn toereikend.

2. Beperking toegang tot reguliere aandelen waarmee daadwerkelijk ondernemingsrisico wordt gelopen, bijvoorbeeld reguliere aandelen met een stemrecht?

VNO

Bij toepassing van de BOR zou geen onderscheid moeten worden gemaakt tussen familiebedrijven met veel of weinig aandeelhouders.

LTO

Niet beperken tot de reguliere aandelen. In het kader van de bedrijfsopvolgingen wordt in de praktijk nog immer veel gebruik gemaakt van cumulatief preferente aandelen.

RB

Onderzoek of voor de BOR een speciaal regime voor preferente aandelen kan gaan gelden, waardoor in bepaalde gevallen de BOR ook kwalificeert voor preferente aandelen.

3. Is het wenselijk om de dienstbetrekkingseis in de DSR te laten vervallen dan wel anders vorm te geven?

LTO

Geen noodzaak voor deze eis. Kent ook geen minimumeis qua loon of gewerkte uren.

FBNed

Grotere bedrijven maken onderscheid tussen eigendom en management. De eigenaar hoeft niet de meest geschikte persoon te zijn om in de onderneming te werken. FBNed pleit om de dienstbetrekkingseis te laten vervallen. De huidige eis leidt enkel tot extra werk en administratieve lasten.

RB

Geen voorkeur. Dienstbetrekkingseis lijkt in de praktijk weinig problemen op te leveren.

4. Is het mogelijk om de huidige bezits- en voortzettingseis in de BOR zodanig aan te passen dat alleen reële bedrijfsopvolgingen in aanmerking komen, maar dat deze minder nadelig uitpakken voor de flexibiliteit van ondernemingen?

VNO

Nu "op de winkel passen". Doordat de voortzettingseis per schenking / vererving dient te worden getoetst, kan dat in het geval van meerdere aandeelhouders ertoe leiden dat de onderneming structureel beperkt wordt door de voortzettingseis.

Veel beter zou zijn om vanuit uitgangspunt behoud van economische activiteit met aanknopingspunt balanstotaal in combinatie met balanssamenstelling en / of de werkgelegenheid en /of de omzet.

Niet alleen herinvesteringen en uitbreidingen mogelijk maar ook bijvoorbeeld (tijdelijke) krimp om bijvoorbeeld de levensvatbaarheid van de onderneming te verbeteren. Bij krimp lijkt het niet logisch om toepassing van de BOR terug te draaien.

LTO

Meer flexibiliteit bv. indien na een bedrijfsverplaatsing een nieuwe extra tak wordt opgestart of als er na de opvolging een omschakeling van het bedrijf plaatsvindt. Extensivering landbouw dus nieuwe activiteiten binnen hun onderneming moeten starten. nieuwe GLB, het 7e NL actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn 2022-2025, de kringlooplandbouw en het nog nader in te vullen begrip van de landschapsgronden.

FBNed

Uitbreiding en afstoting van bedrijfsonderdelen of fusies/joint ventures moeten geen probleem opleveren voor de bezits- en voortzettingseis. Familiebedrijven moeten kunnen ondernemen en flexibel zijn. Verkoopopbrengst moet kunnen blijven kwalificeren vanuit een herinvesteringsgedachte.

RB

- De bezits- en voortzettingseis maken een onderneming minder flexibel. De termijnen stuiten op weerstand.
- RB pleit voor meer duidelijkheid over werking van deze eisen bij fusie, samenvoeging, overname, en degelijke.
- RB pleit voor een goede regeling bij faillissement van de overgenomen onderneming in de voortzettingsperiode.

5. Is het mogelijk om toepassing van de DSR en BOR te beperken tot een eenmalige toepassing, zodat meermaals gebruikmaken voor dezelfde onderneming tussen dezelfde personen niet mogelijk is (BOR-carrousel) en aanpak rollatorinvesteringen?

LTO

Eenmalig per onderneming, waarbij toepassing in fasen tot de mogelijkheid moet kunnen behoren. Overigens aanbeveling tot verruiming familiekring met de partner voor vrijstelling overdrachtsbelasting van art. 15, lid 1, b WBR.

FBNed

Steun voor het tegengaan van de BOR-carrousel. FBNed denkt graag mee over oplossingen aan de hand van door ons aangedragen praktijkvoorbeelden.

RB

RB ziet deze constructie in de praktijk niet waardoor reparatie onnodig lijkt. Mocht het toch voorkomen, dan steun voor reparatie.

6. Kan navolging gegeven worden aan de aanbevelingen die het CPB doet om het gebruik van de doorschuifregelingen beter te registreren en in aangiftes op te nemen?

RB

Voorstander van betere registratie. Een vraag in het aangiftebiljet volstaat.

7. Welke beleidsopties die het CPB geeft voor een doelmatiger regeling zijn wenselijk?

RB

RB onderschrijft de conclusie van het CPB dat de BOR-faciliteit scheef verdeeld is. Een aftopping van het vrij te stellen bedrag zou overwogen kunnen worden. In ruil zou het bedrag onder de aftopping volledig vrijgesteld kunnen worden in plaats van deels 83%.

To: [Persoonsgegevens]@meinesholla.nl; [Persoonsgegevens]@minfin.nl; [Persoonsgegevens]@minfin.nl
Cc: [Persoonsgegevens]@meinesholla.nl; [Persoonsgegevens]@meinesholla.nl; [Persoonsgegevens]@fbned.nl; [Persoonsgegevens]@fbned.nl
From: [Persoonsgegevens]
Sent: Mon 6/12/2023 7:09:59 AM
Subject: RE: Verzoek (kort) gesprek Familiebedrijven Nederland (FBNed) inzake de BOR / Voorjaarsnota
Received: Mon 6/12/2023 7:10:01 AM

Geachte [Persoonsgegevens]

Hartelijk dank voor uw reactie van 5 juni op mijn antwoord betreffende uw verzoek namens FBNed tot een gesprek met ambtelijk Financiën over de BOR-maatregelen. De uitwerking van deze maatregelen waartoe is besloten in de Voorjaarsnota is ter hand genomen. Ik verwacht dat eind juni meer gezegd kan worden over de uitwerking van de maatregelen. De toegezegde brief over de uitkomsten van het vervolgonderzoek en de maatregelen in de Voorjaarsnota wordt naar verwachting eind juni aan de Tweede Kamer gestuurd. Vanuit MinEZ organiseert [Persoonsgegevens] rond die tijd een gesprek gezamenlijk met de andere betrokken organisaties, zodat alle stakeholders op gelijke wijze worden geïnformeerd. Ik hoop dan ook FBNed daar te spreken.

Met vriendelijke groet,

[Persoonsgegevens]

Ministerie van Financiën
Directoraat-Generaal Fiscale Zaken/ Directie Directe Belastingen & Toeslagen
Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

[Persoonsgegevens]

www.minfin.nl

[Persoonsgegevens]@minfin.nl

Van: [Persoonsgegevens]@meinesholla.nl>

Verzonden: maandag 5 juni 2023 15:46

Aan: [Persoonsgegevens]@minfin.nl;> [Persoonsgegevens]@minfin.nl;>
[Persoonsgegevens]@minfin.nl>

CC: [Persoonsgegevens]@meinesholla.nl;> [Persoonsgegevens]@meinesholla.nl;> [Persoonsgegevens]@fbned.nl;> [Persoonsgegevens]

P-gv. [Persoonsgegevens]@fbned.nl>

Onderwerp: RE: Verzoek (kort) gesprek Familiebedrijven Nederland (FBNed) inzake de BOR / Voorjaarsnota

Geachte mevrouw [Persoonsgegevens]

Hartelijk dank voor uw heldere reactie op ons verzoek tot een gesprek met u en uw staf over eventuele BOR maatregelen. Ik besef me dat er bij u intern druk overleg plaatsvindt over de uitwerking van de betreffende maatregelen. Maar zou het daarom niet juist nu een geschikt moment zijn om gezamenlijk na te gaan of en hoe we de klokken gelijk kunnen zetten. Het komt mij voor, maar ik kan mij natuurlijk vergissen, dat een gesprek na definitieve vaststelling van de maatregelen weinig toegevoegd waarde zal hebben. Daarom herhaal ik nog maar eens mijn verzoek namens FBNed om met u en uw staf te brainstormen over deze materie.

Met vriendelijke groet,

[Persoonsgegevens]

Van: [Persoonsgegevens]@minfin.nl>

Verzonden: donderdag 1 juni 2023 16:58

Aan: [Persoonsgegevens]@meinesholla.nl;> [Persoonsgegevens]@minfin.nl;> [Persoonsgegevens]

[Persoonsgegevens]@minfin.nl>

CC: [Persoonsgegevens]@meinesholla.nl;> [Persoonsgegevens]@meinesholla.nl;> [Persoonsgegevens]@fbned.nl;> [Persoonsgegevens]

[Persoonsgegevens]

Onderwerp: RE: Verzoek (kort) gesprek Familiebedrijven Nederland (FBNed) inzake de BOR / Voorjaarsnota

Geachte heer [Persoonsgegevens]

Hartelijk dank voor uw verzoek per mail van 19 mei jl. Als gevolg van een korte vakantie, heeft de beantwoording iets langer geduurd.

Ik begrijp heel goed de wens van FBNed en haar leden om meer duidelijkheid over de in de Voorjaarsnota genoemde maatregelen rondom de BOR. Op dit moment wordt er binnen het ministerie druk gewerkt aan de uitwerking van deze maatregelen. Ik verwacht dat eind juni meer gezegd kan worden over de uitwerking van de maatregelen. Daarom wil ik voorstellen dat in die periode een gesprek plaatsvindt gezamenlijk met de andere betrokken organisaties. Ik hoop dat dit voorstel op de instemming van u en FBNed kan rekenen.

Met vriendelijke groet,

[Persoonsgegevens]

Persoonsgegevens

www.minfin.nl

Persoonsgegevens [@minfin.nl](mailto:persoonsgegevens@minfin.nl)

Van: Persoonsgegevens [@meinesholla.nl](mailto:persoonsgegevens@meinesholla.nl)>

Verzonden: vrijdag 19 mei 2023 10:52

Aan: Persoonsgegevens [@minfin.nl](mailto:persoonsgegevens@minfin.nl)>; Persoonsgegevens [@minfin.nl](mailto:persoonsgegevens@minfin.nl)>;

Persoonsgegevens [@minfin.nl](mailto:persoonsgegevens@minfin.nl)>

CC: Persoonsgegevens [@meinesholla.nl](mailto:persoonsgegevens@meinesholla.nl)>; Persoonsgegevens [@meinesholla.nl](mailto:persoonsgegevens@meinesholla.nl)>; Persoonsgegevens [@fbned.nl](mailto:persoonsgegevens@fbned.nl)>; Persoonsgegevens

P-gv. [@fbned.nl](mailto:persoonsgegevens@fbned.nl)>

Onderwerp: Verzoek (kort) gesprek Familiebedrijven Nederland (FBNed) inzake de BOR / Voorjaarsnota

Geachte mevrouw Persoonsgegevens

Vorig jaar hadden wij een informatief en constructief gesprek met u over de BOR. Onlangs is de Voorjaarsnota gepubliceerd met daarin enkele maatregelen met ingrijpende gevolgen voor de BOR en voor familiebedrijven, onder meer de verlaging van het vrijstellingspercentage van 83% naar 70% en het besluit om verhuurd vastgoed buiten de BOR te doen laten vallen. Bij FBNed en haar leden bestaan enkele onduidelijkheden en onzekerheden over deze en andere maatregelen. Derhalve zouden we graag nogmaals met u in gesprek willen gaan, ditmaal ter bespreking van de in de Voorjaarsnota genoemde maatregelen rondom de BOR. Wij zijn ons ervan bewust dat u de komende periode hoogstwaarschijnlijk druk bent met onder andere de beantwoording van de vragen die gesteld zijn naar aanleiding van de Voorjaarsnota. Toch hopen wij dat u een moment heeft om met ons (kort) in gesprek te gaan. Graag hoor ik of en wanneer een moment schikt.

Namens FBNed | Familiebedrijven Nederland, bij voorbaat dank,

Persoonsgegevens

Meines Holla & Partners

Lobbying, Public Affairs, Strategic Communication

Lange Voorhout 26, 2514 EE Den Haag

Telefoon Persoonsgegevens

Meines Holla & Partners – Büro Berlin

Pariser Platz 4a

10117 Berlin

Telefoon Persoonsgegevens

Email P-gv. [@meinesholla.nl](mailto:persoonsgegevens@meinesholla.nl)

www.meinesholla.nl

This e-mail is confidential and may contain legally privileged information. It is intended solely for the addressee(s) and access by anyone else is unauthorised. Disclosure, copying or distribution, in whole or part, is strictly prohibited. If you are not the intended recipient, please notify us immediately by telephone or e-mail and delete this message and any attachments from your system without retaining a copy.

E-mail may be subject to data corruption, interception, unauthorised amendment, tampering and viruses. We only send and receive e-mails on the basis that we are not liable for any such corruption, interception, amendment, tampering or viruses or any consequences thereof.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministerie van Financiën – Staatssecretaris van Fiscaliteit
Marnix van Rij
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Langbroek, 22 mei 2024

Betreft: Verzoek om Overleg over Technische Uitdagingen in de BOR

Geachte heer van Rij,

Namens FBNed, de belangenvereniging voor familiebedrijven in Nederland, wil ik graag onze waardering uitspreken voor de inspanningen van uw ministerie op het gebied van fiscale wet- en regelgeving, in het bijzonder met betrekking tot de Bedrijfsopvolgingsregeling (BOR).

Naar aanleiding van uw recente brief aan de Kamer over de BOR, hebben wij met grote interesse de voorgestelde aanpassingen en wijzigingen bestudeerd. Wij herkennen echter enkele technische uitdagingen in de voorgestelde maatregelen die wij graag nader met uw ambtenaren willen bespreken.

Als vertegenwoordigers van familiebedrijven menen wij dat een constructieve dialoog over deze technische aspecten niet alleen kan bijdragen aan een betere uitvoering van de regeling, maar ook aan het behoud van een gezond ondernemingsklimaat voor familiebedrijven in Nederland.

Wij willen ons graag voegen naar een tijdstip dat u en uw ambtenaren schikt voor een dergelijk overleg. Wij hopen dat u openstaat voor een afspraak en zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Persoonsgegevens

Albert Jan Thomassen
Directeur FBNed | Familiebedrijven Nederland

Een beter gerichte BOR

In Nederland zijn ruim 285.000 familiebedrijven verantwoordelijk voor ruim 2,7 miljoen banen en ongeveer de helft van het Bruto Nationaal Product. Het familiebedrijf is dan ook de ruggengraat van de Nederlandse economie.

Familiebedrijven onderscheiden zich van andere bedrijven door de interactie tussen het bedrijfs-, eigendoms- en familiesysteem. De kracht hiervan zit in het langetermijnperspectief, de betrokkenheid van een stabiele groep eigenaren, de binding tussen familie en personeel, de sterke regionale binding, de snelle besluitvorming en de hoge solvabiliteit.

Ook de Europese Commissie erkent het belang voor de economie en heeft specifiek aandacht voor de overdracht van familiebedrijven. De EC roept de lidstaten op 'te overwegen fiscale regelgeving te herzien ten aanzien van de effecten ervan op de liquiditeit van een familiebedrijf in geval van een successie van de eigendom zonder negatieve gevolgen voor de inkomsten'. De BOR komt hieraan tegemoet, waarmee Nederland in lijn handelt met het Europese beleid in deze. Ook ten aanzien van de belastingdruk leidt de toepassing van de BOR ertoe dat Nederland niet uit de pas loopt. De BOR is daarmee essentieel voor het behoud van een internationaal level playig field. Dat is zowel van belang voor ondernemingen die vooral nationaal actief zijn als voor ondernemingen die internationaal actief. Beiden hebben te maken met internationale concurrentie, de ene groep binnen Nederland de andere groep binnen Nederland en daarbuiten.

De recente evaluatie laat zien dat de BOR doeltreffende is maar dat de doelmatigheid verbeterd kan worden. Bij deze evaluatie hebben wij evenals het kabinet de nodige kanttekeningen geplaatst. Wij ondersteunen het kabinet om de doelmatigheid van de regeling te verbeteren. In lijn met het coalitieakkoord zijn wij voorstander van budget neutrale aanpassing van de regeling door onbedoeld gebruik van de regeling uit te bannen en verbeteringen op de regeling aan te brengen. De punten die het kabinet adresseert herkennen wij in de signalen die we vanuit het veld krijgen. Onbedoeld gebruik zoals bijvoorbeeld de BOR-carroussel moet dan ook worden aangepakt.

Verhuurd vastgoed

Het kabinet gaf eerder aan te willen kijken naar het standaard aanmerken van verhuurd vastgoed als ondernemingsvermogen. Helaas werd daarbij niet duidelijk wat nu precies deze maatregel impliceert. Het lijkt erg breed geformuleerd, maar kan – indien goed gericht – bijdragen aan de doelmatigheid en uitvoerbaarheid. Voor de continuïteit van ondernemingen is het van groot belang dat als (verhuurd) vastgoed aantoonbaar dienstbaar is aan de uitoefening van de eigen onderneming altijd kan kwalificeren voor de BOR. Wij vragen hierbij speciale aandacht voor bijvoorbeeld franchiseactiviteiten waarbij onderdeel van de franchiseovereenkomst het gebruik van een pand is. Daarbij is geen sprake van verhuuractiviteit maar van een afspraak om een bedrijfsconcept te mogen uitbaten op een bepaalde locatie, inclusief het gebruik van een pand zoals bijvoorbeeld in de retail. Maar denk ook aan een hotel of recreatiepark waarbij verhuur plaatsvindt als onderdeel van de dienst. Ook bij verhuur binnen de onderneming (intercompany) zou de BOR nog steeds toegepast moeten kunnen worden.

Daarnaast zou het goed zijn om in kaart te brengen wat de economische gevolgen zijn van deze maatregel. Bijvoorbeeld waar het gaat om de impact op de woningvoorraad in Nederland en de verduurzaming van de bebouwde omgeving. Tot slot zou het goed zijn om inzicht te krijgen in wat de grondslag is van vastgoed binnen de BOR, en welk deel daarvan verhuurd is.

Liquide middelen en portfolio aandelenbelangen

Aanwezige liquide middelen en portfolio aandelenbelangen zijn regelmatig aanleiding tot discussies tussen belastingdienst en onderneming, met name de vraag in hoeverre sprake is van ondernemingsvermogen. Dat is voor zowel de onderneming, die lopende de discussie niet weet waar het aan toe is, als voor de Belastingdienst vanwege een capaciteitsvraagstuk, geen prettige situatie. Wellicht zou kunnen worden onderzocht of aan de hand van drempels of forfaits de uitvoerbaarheid kan worden verbeterd. Dit moet zorgvuldig gebeuren. Een dergelijke benadering heeft namelijk het risico in zich dat er een rigide systeem ontstaat waarbij delen van het vermogen per definitie niet als ondernemingsvermogen kunnen worden aangemerkt terwijl er tussen de onderneming en de behandelend inspecteur geen discussie is over het feit dat die vermogensbestanddelen ondernemingsvermogen zijn. Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van een relatief grote post liquide middelen op de balans van de onderneming ten tijde van overdracht die het gevolg is van een vervreemding van een activum terwijl het voornemen tot vervanging geen onderwerp van discussie is. Dergelijke reële situaties dienen onder de BOR te kunnen blijven worden gebracht. Drempels en forfaits werken twee kanten op. Voorkomen zou daarom moeten worden dat deze ertoe leiden dat vermogensbestanddelen waarvan duidelijk is dat deze niet tot het ondernemingsvermogen behoren door een rigide drempel of forfait toch onder de werking van de BOR kunnen worden gebracht. De balans dient derhalve te worden gezocht tussen uitvoerbaarheid, reële situaties en onbedoeld gebruik.

Voortzettingseis

De voortzettingseis leidt ertoe dat de onderneming min of meer bevroren wordt in de toestand zoals deze bestond op het moment van overdracht op de volgende generatie. Terwijl juist de volgende generatie plannen heeft met de onderneming waartoe aanpassingen aan de onderneming nodig zijn. Het kan daarbij gaan om ontplooiën van nieuwe activiteiten of intensivering van bestaande activiteiten al dan niet in combinatie met het afstoten van een deel van de onderneming. Er moet meer ruimte komen om te kunnen ondernemen in plaats van het huidige stramien van “op de winkel passen”. Doordat de voortzettingseis per schenking / vererving dient te worden getoetst kan dat in het geval van meerdere aandeelhouders ertoe leiden dat de onderneming structureel beperkt wordt door de voortzettingseis.

Veel beter zou het daarom zijn om voor de voortzettingseis niet te kijken of de onderneming in de 5 jaren na overdracht hetzelfde blijft, maar om te kijken hoe de economische activiteiten van de onderneming zich ontwikkelen. Vanuit uitvoeringsperspectief is een “digitaal” aanknopingspunt wenselijk zoals balanstotaal icm balanssamenstelling en / of de werkgelegenheid en /of de omzet. Dan benader je de voortzettingseis eis vanuit het uitgangspunt van de BOR dat streeft naar behoud van economische activiteit. Herinvesteringen en uitbreidingen van de onderneming moet mogelijk zijn, maar ook bijvoorbeeld krimp om bijvoorbeeld de levensvatbaarheid van de onderneming te verbeteren zou niet tot uitsluiting van de BOR moeten leiden. In tijden van Corona hebben we gezien dat veel ondernemingen zich moesten aanpassen om hun voortbestaan te waarborgen. Dat kan op de korte termijn leiden tot krimp. Deze krimp was in sommige gevallen tijdelijk en werd gevolgd door groei van de bestaande activiteiten of door nieuwe activiteiten te ontplooiën. Er zijn ook gevallen waarbij de krimp structureel bleek omdat (een deel van) het businessmodel van de onderneming niet meer past in een post-corona economie. De onderneming gaat dan in afgeslankte vorm verder. In deze gevallen lijkt het niet logisch om toepassing van de BOR terug te draaien.

Gewortelde oer-Hollandse familiebedrijven

Het blijft ons verbazen dat juist de familiebedrijven die al generaties in Nederland actief zijn, lokaal diep geworteld zijn en daardoor onderdeel van de samenleving, geen gebruik kunnen maken van de BOR. Deze familiebedrijven kunnen dus nu geen gebruik maken van een regeling die juist is gericht op de continuïteit van familiebedrijven. Deze bedrijven hebben zelf de blik op de lange termijn, door onbedoeld niet gebruik van de BOR worden zij daarin beperkt. Dat valt niet uit te leggen en daarom moet daar verandering in komen.

Conclusie

De BOR is gericht op behoud van vermogen dat werkzaam is in de onderneming. Met aanpassingen op voorgaande elementen kan de BOR beter gericht worden op ondernemingsvermogen en wordt onbedoeld gebruik van de BOR nog verder beperkt. Bij toepassing van de BOR zou geen onderscheid moeten worden gemaakt tussen familiebedrijven met veel of weinig aandeelhouders. Hierdoor sluit de reikwijdte van de BOR beter aan bij de beoogde doelgroep.

Gedachtenrichting aanpassingen in de BOR

Behoud goed vestigingsklimaat en gelijk speelveld betekent vasthouden aan percentages

FBNed vindt dat de belastingdruk bij voortzetting van het familiebedrijf niet verhoogd mag worden. De huidige BOR-regeling behoort al tot een van de minst gunstige van Europa. Zoals de breed aangenomen motie (32637-517) aangeeft, leidt dit tot een onevenredig concurrentienadeel ten opzichte van bedrijven in de ons omringende landen. De effectieve belastingdruk (combinatie regulier tarief en vrijstelling) mag niet nog verder oplopen.

Handhaven van de DSR

FBNed vindt dat de DSR ongewijzigd moet blijven. De DSR stelt de belastingclaim uit tot het moment van liquidatie of verkoop van de onderneming. Er wordt dus altijd afgerekend en er zijn altijd belastinginkomsten, maar pas op het moment van verkoop. Afschaffing leidt tot een direct te betalen belastingclaim met een omvang die het familiebedrijf op een onacceptabele concurrentieachterstand zet ten opzichte van andersoortige bedrijven. De financiering van deze belastingclaim ondergraaft de financieringscapaciteit van de onderneming en daarmee de continuïteit en haar concurrentiepositie.

BOR blijft beschikbaar voor vastgoed dat dienstbaar is aan het uitoefenen van de onderneming

Rondom vastgoed is veel discussie en (daarmee) complexiteit. Het kabinet heeft aangegeven dat aan derden verhuurde onroerende zaken in alle gevallen aangemerkt zullen worden als beleggingsvermogen en daarmee buiten de BOR vallen. Uiteraard vallen onroerende zaken die voor de eigen bedrijfsuitoefening gebruikt worden wel binnen het ondernemingsvermogen. Bij het verbeteren van de BOR is het dus belangrijk om helder te hebben wanneer sprake is van ondernemingsvastgoed en wanneer sprake is van beleggingsvastgoed.

Grote families en oude familiebedrijven moeten toegang houden tot de BOR

FBNed vindt dat (oer-Hollandse) familiebedrijven die al eeuwen bestaan ook toegang moeten houden tot de BOR om te kunnen blijven bestaan. Doordat individuele familieleden een te klein belang hebben, kunnen deze familiebedrijven vaak onbedoeld nauwelijks of geen gebruik maken van de BOR. Het introduceren van een pragmatische en eenvoudige oplossing is gewenst. Dit kan bijvoorbeeld door de weeffouten die in de meetregeling staan te herstellen om zo te zorgen dat de continuïteit van de onderneming niet geraakt wordt bij voorzetting.

Wegnemen van onbedoeld gebruik door een focus op reële bedrijfsopvolgingen

FBNed deelt de mening van het kabinet dat de BOR en DSR bedoeld zijn voor reële bedrijfsopvolgingen. Het kabinet zegt dat het onwenselijk is als 'de continuïteit van een levensvatbare onderneming (familiebedrijf) als gevolg van bedrijfsoverdracht via vererving of schenking geschaad wordt met als gevolg verlies aan werkgelegenheid en economische diversiteit'. Dat is precies waar het FBNed om gaat.

Een voorbeeld genoemd in de kabinetsreactie is het meermaals gebruiken van de BOR door dezelfde personen.

FBNed vindt dat de BOR slechts eenmaal mag worden toegepast door dezelfde persoon, op dezelfde aandelen. Meerdere keren gebruikmaken van de BOR op dezelfde aandelen in een generatiewisseling is niet in de geest van de wet en moet uitgesloten worden.

Wij vernemen graag welke voorbeelden er in de praktijk nog meer zijn van onbedoeld gebruik binnen de BOR en denken dan graag mee hoe dit te voorkomen.

Bezits- en voortzettingstermijn op totale onderneming toepassen

FBNed vindt dat uitbreiding of afstoting van bedrijfsonderdelen of fusies/joint ventures met andere ondernemingen mogelijk moet zijn in de periode van de bezits- en voortzettingseis. Familiebedrijven moeten kunnen ondernemen en flexibel zijn, ook voor en na het gebruik van de BOR. Wanneer er sprake is van een (verkoop)opbrengst bij het afstoten van bedrijfsonderdelen, moeten er plannen zijn voor herinvestering van dit vermogen. Met andere woorden: op holdingniveau van de onderneming zou op geconsolideerd niveau moeten worden gezien of een eventuele verkoopopbrengst onverminderd kwalificeert als ondernemingsvermogen vanuit een herinvesteringsgedachte, zonder de vrijstelling van de BOR te verliezen. Dat vereenvoudigt de beoordeling en complexiteit voor de Belastingdienst, waardoor het minder capaciteit kost.

Vervallen voorwaarde van tenminste drie jaar dienstverband bij schenkingen

Zeker bij grotere en professionele Nederlandse (familie)bedrijven wordt onderscheid gemaakt tussen het management en de eigenaren. De onderneming dient geleid te worden door de meest geschikte persoon, en dat is niet noodzakelijkerwijs de eigenaar. De eigenaar of eigenaren hebben een eigen verantwoordelijkheid, die niet per se betekent dat zij werknemer van hun bedrijf moeten zijn. FBNed vindt het een passende oplossing om deze voorwaarde te laten vervallen. Dit zal overigens naar verwachting budgetneutraal uitwerken, omdat aandeelhouders nu noodgedwongen een dienstverband aangaan om gebruik te kunnen maken van de BOR. Nu leidt deze bepaling tot extra werk en administratieve verplichtingen voor de werkgevers en extra controle werk voor de Belastingdienst. Het vereenvoudigt dus het werk voor de Belastingdienst.

Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

Inlichtingen

Persoonsgegevens

Datum
7 juni 2024

Nummer verslag

Auteur

Persoonsgegevens

verslag

kennismaking FB Ned Romke de Jong en technisch
overleg

Vergaderdatum	5 juni 2024
Aanwezig	<p>Persoonsgegevens</p> <p>Persoonsgegevens en Albert-Jan Thomassen (dir. FB Ned) en Romke de Jong (ambassadeur FB Ned)</p>
Afwezig	
Kopie aan	<p>Persoonsgegevens</p>

Zoals in het voorbereidingsdossier voor

Persoonsgegevens

 is vermeld, is de aanleiding voor het gesprek het verzoek tot kennismaking van Romke de Jong als ex-Kamerlid bij FB Ned en enkele technische vragen.

Na een korte introductieronde waarbij dir. DBT aangaf dat

Persoonsgegevens

 die eerder bij overleg met FB Ned was, vanwege vakantie afwezig was, is ingegaan op de drie vragen in de mail van 3 juni jl. van Romke de Jong (bijgevoegd). Het gesprek verliep in goede harmonie waarbij verschillende vragen door elkaar aan de orde zijn gekomen. UHB heeft de uitvoeringstoets nader toegelicht.

1) We willen graag beter begrijpen hoe het zit met het staatssteun advies terwijl we zien dat in andere Europese landen ook een familiebedrijven begrip wordt gehanteerd.

Vanuit DBT is de brief van de Staatssecretaris aan de TK van 14 mei op dit punt nader toegelicht. Voor de vraag of sprake is van staatssteun is cruciaal wat het referentiestelsel is. Dat is in dit geval de Wet IB 2001 en de SW. De BOR is toegankelijk voor iedereen die aan de voorwaarden voldoet. De uitbreiding van de toegang tot de BOR en DSR ab op grond van het amendement is niet toegankelijk voor iedereen maar alleen voor mensen met een bepaalde familieverband. Daardoor is kortgezegd sprake van een selectief voordeel waarvoor Minfin en Nauta geen rechtvaardiging hebben gevonden. Vandaar de conclusie dat sprake lijkt van ongeoorloofde staatssteun.

FB Ned gaf aan dit te begrijpen maar merkte wel op dat in andere EU-landen de BOR wel is gericht op familiebedrijven. Daarop kwam vanuit DB&T de reactie dat dit wellicht komt omdat de BOR in andere landen sowieso is beperkt tot familiebedrijven. Door het amendement komt er een onderscheid in de BOR in NL.

- 2) Met betrekking tot de uitvoering willen we graag beter begrijpen wat de uitdagingen zijn omtrent de controle en uitvoering van de verwateringsregel en het familiebegrip.
- 3) We willen graag begrijpen hoe de tegenbewijsregeling zorgt voor vertraging in de uitvoering nu het amendement van Dijk-Erkens is aangenomen.

Vanuit UHB is toegelicht dat er verschillende probleempunten zijn voor de uitvoering en handhaving. Het betreft het begrip belang dat niet is gedefinieerd, er is geen ondergrens voor het belang dat kwalificeert, er moet bij iedere verkrijging van een zeer klein belang in een familiebedrijf een waardering en etikettering van activa en passiva plaatsvinden, en vervolgens een toerekening aan het overgedragen aandeel om de hoogte van de vrijstelling te bepalen. Het toetsen of voldaan is aan de familieverwantschap is lastig, ook nu de bewijslast bij de belastingplichtige ligt. De inspecteur heeft daarvoor niet de kennis in huis. Het voorgaande betekent ook dat volstrekt onduidelijk is hoeveel nieuwe gevallen er bij komen die een beroep doen op de BOR (en DSR ab), daarbij zal het niet alleen gaan om de gevallen waar FB Ned van op de hoogte is maar ook om nieuwere, soms pas opgerichte bedrijven.

Vanuit UHB wordt aangegeven dat de bewijslast voor de familieverwantschap in beginsel bij de belastingplichtige ligt. Dat neemt echter niet weg dat de inspecteur dat ook moet kunnen controleren of verifiëren, hetgeen zeer moeilijk zal kunnen zijn. Het is voorts zoals bij 2 aangegeven een veelheid aan factoren tezamen met de toets op het gelijkheidsbeginsel en staatssteuntoets die maakt dat uitvoering van dit amendement lastig zal zijn.

Daarop kwam vanuit FB Ned de vraag hoe het met de toets op het gelijkheidsbeginsel zit. Daarop kwam als antwoord dat deze toetsing, zoals verwoord in de brief, aangeeft dat daar (grote) risico's zijn. Het zal afhankelijk van de voorgelegde casussen in de praktijk zijn hoe dit zal lopen. Maar als de rechter zou concluderen dat de maatregel(en) in strijd zijn met het gelijkheidsbeginsel, dan hebben veel meer belastingplichtigen recht op een gunstiger behandeling.

FB Ned heeft daarnaast gewezen op hun reactie in de internetconsultatie wetsvoorstel BOR, met name dat het invoeren van gewone aandelen met ten minste 5% belang als ondergrens voor de DSR ab tot grote consequenties zou hebben. Reactie van DB&T was dat de reacties momenteel worden bestudeerd in het kader van het wetsvoorstel.

En marge vroeg FB Ned aandacht voor box 3 en betreurde het dat familiebedrijven daar niet net als startups apart worden behandeld. Vanuit DB&T kwam de reactie dat bij box 3 zelfde staatssteunproblematiek speelt.

Tot slot bedankte FB Ned voor het gesprek en vroeg of een volgend gesprek mogelijk was. Dit werd door Persoonsgegevens beaamd.

Reactie FBNed | Familiebedrijven Nederland op internetconsultatie
Wetsvoorstel aanpassing fiscale bedrijfsopvolgingsfaciliteiten 2025

Vraag 1

Heeft u aandachtspunten ten aanzien van het voorstel om de reikwijdte van de BOR en de DSR ab in beginsel te beperken tot aandelen met 5% belang in het geplaatste kapitaal?

Antwoord:

Om de continuïteit van familiebedrijven te waarborgen is het essentieel om te voorkomen dat het voortzetten van het familiebedrijf door de volgende generatie door fiscale regelgeving wordt gefrustreerd of zelfs onmogelijk gemaakt. In vrijwel alle Westerse landen in de wereld en in het bijzonder in de lidstaten van de EU is dit het geval. Mede ook om de ongelijkheid ten opzichte van beursgenoteerde en private equity bedrijven deels weg te nemen. In Nederland zijn hiervoor de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR) en de doorschuifregeling (DSR) van kracht. Bij succesvolle en oer-Nederlandse bedrijven is zo de overdracht van het familiebedrijf van generatie op generatie mogelijk geweest en is het individuele belang van de verschillende familieleden verder verwaterd, waarbij de familie als geheel eigenaar blijft. Daarvoor is in Nederland gelukkig een goede regeling getroffen. Het aanmerkelijk belang regime (AB) is zodanig vorm gegeven dat onder voorwaarden de kleine aandelenbelangen ook kwalificeren als AB. De huidige DSR is daar ook op gebaseerd.

Nu wordt in de concept tekst van het wetsvoorstel echter bepaald dat aandelenbelangen van minder dan 5% niet meer kwalificeren voor de DSR.

De praktijk en diversiteit van familiebedrijven worden over het hoofd gezien. Gebaseerd op de cijfers van het CBS (2023) is onze inschatting dat er in Nederland duizenden familiebedrijven zijn die reeds individuele familie-aandeelhouders hebben met een belang kleiner dan 5% of dat binnen afzienbare tijd gaan krijgen. Er zijn ruim 27.000 familiebedrijven die meerdere eigenaren kennen naast de familie (bijvoorbeeld door werknemersparticipatie, een externe aandeelhouder). De familie heeft dan geen 100% belang meer waardoor er eerder individuele familie-aandeelhouders onder de 5% komen (CBS, 2023). Tenslotte zijn er ook familiebedrijven waar meerdere families gezamenlijk het volledige eigendom in handen hebben. Ook dan zijn er al snel meer individuele familieleden met belangen minder dan 5%.

Uiteindelijk zal elk familiebedrijf dat over meerdere generaties succesvol is, door dit voorstel geraakt worden en in de problemen komen maar ook verliezen in concurrentiekracht ten opzichte van buitenlandse ondernemingen, private equity bedrijven en beursgenoteerde

ondernemingen. Het zal onherroepelijk leiden tot een ongelijk speelveld. De doelstelling van de BOR is familiebedrijven in staat te stellen om van generatie op generatie te kunnen overdragen zodat ondernemingsvermogen zoveel mogelijk in het bedrijf kan blijven om daarmee te kunnen blijven investeren in groei, verduurzaming en innovatie. Hoe ouder een familiebedrijf wordt, hoe meer verwatering er is.

Het wetsvoorstel staat dus haaks op de doelstelling van de fiscale bedrijfsopvolgingsfaciliteiten als deze regeling niet meer toegepast kan worden naarmate een bedrijf beter in staat is om het vele generaties over te dragen. Om die reden is het belangrijk dat de wet zodanig wordt vormgegeven dat de doelstelling van BOR overeind blijft. Daarnaast dient de wet in overeenstemming te zijn met het gelijkheidsbeginsel en het anti discriminatie beginsel in de grondwet. Als verwatering door succesvolle overdrachten over vele generaties leidt tot uitsluiting dan druist dat in tegen grondwettelijke bepalingen.

De destructieve consequenties van het afschaffen van de DSR illustreren we met een voorbeeld.

Voorbeeld:

Een goed renderend bedrijf maakt gemiddeld 10% rendement over de totale waarde van de onderneming. Stel dat de onderneming jaarlijks 10% van de nettowinst (na VpB) uitkeert aan dividend.

Bij een jaarlijks uitbetaald dividend van 10% over de nettowinst van de onderneming in de huidige situatie (met gebruik van de BOR en de DSR) moet de aandeelhouder 7 jaar lang het volledige dividend gebruiken voor het betalen van schenk- of erfbelasting op het moment van de overdracht. Er is wel een rentedragende betalingsregeling die echter het totaal te betalen bedrag nog verder verhoogt. Er is dan geen inkomstenbelasting (IB) verschuldigd door toepassing van de DSR. Deze DSR is een belastingclaim die echter wel blijft bestaan en neemt ook lineair toe met de toename van de waardeverhoging van het ondernemingsvermogen en wordt direct verschuldigd bij verkoop van de aandelen. De belastingdienst komt dus niets te kort, maar stelt de invordering uit tot het moment dat de aandeelhouder middels verkoop van de aandelen in staat is af te rekenen, zodat de continuïteit van het familiebedrijf niet onder druk komt te staan.

Als de DSR niet meer toegankelijk zal zijn voor de kleinere aandeelhouders, is bij dezelfde modelonderneming 54 jaar (in plaats van de huidige 7 jaar) nodig om uit het dividend de IB en erfbelasting te kunnen betalen.

Indien een jaarlijks dividend betaald zou worden van 30%, hetgeen de concurrentiepositie van veel bedrijven eerder in gevaar zou brengen en vaak niet eens mogelijk is, zou nog steeds 18 jaar nodig zijn om de IB en erfbelasting te kunnen voldoen. Hierbij wordt nog niet eens rekening gehouden met rente die jaarlijks betaald zou moeten worden. Het zal duidelijk zijn dat dit niet haalbaar is.

In de toelichting op het wetsvoorstel wordt aangegeven dat “Als de verkrijger de verschuldigde belasting niet zelf kan betalen, kan hij bijvoorbeeld externe financiering zoeken of een deel van het belang verkopen.” Juist in familiebedrijven is het meestal niet mogelijk om een (klein) aandeel te verkopen. Er is een aanbiedingsplicht aan de overige aandeelhouders. Vaak is daar in privé niet voldoende vermogen voorhanden omdat een opvolger gezien leeftijd en levensfase nog geen vermogen heeft kunnen opbouwen. Het financieren van een belastingschuld blijkt in de praktijk zeer moeilijk. De aanname dat een niet-ab houder makkelijk van zijn/haar aandelen af kan, is niet juist. Niet voor niets wordt het een illiquide aandeel genoemd. De onderneming wordt gedwongen bij te springen en houdt minder middelen over voor investeringen dan wel bouwt hogere schulden op. Meer waarschijnlijk is echter dat de gehele onderneming verkocht zal moeten worden aan private equity of buitenlandse ondernemingen, die uit zijn op kansrijke bedrijven maar heel anders opereren, andere doelstellingen hebben en die ook een andere band met werknemers, stad, regio en Nederland hebben.

Het concept wetsvoorstel is des te meer opmerkelijk omdat in “Evaluatie fiscale regelingen gericht op bedrijfsoverdracht” (CPB, 2022) nadrukkelijk is vermeld dat de doelmatigheid van de DSR niet is onderzocht: “De noodzakelijkheid en doelmatigheid van de doorschuifregelingen kunnen nu niet kwantitatief worden getoetst.” (pagina 3). Bovendien stelt het CPB: “De DSR zijn doelmatiger dan de BOR, doordat de belastingclaim bij de DSR wordt uitgesteld en deze bij de BOR wordt afgesteld.” (pagina 3).

Tenslotte verwijzen wij naar de reacties van onder meer NOB, SRA en RB die wijzen op inconsistenties in het wetsvoorstel die geen recht doen aan de praktijk en juist meer gelijke gevallen ongelijk behandelen.

Vraag 2

Heeft u aandachtspunten bij de voorgestelde verkorting van de termijn van de voortzettingseis van vijf naar drie jaar?

Antwoord:

Dit voorstel is begrijpelijk vanuit de gedachte dat daarmee minder uitvoeringskosten gemoeid zullen zijn en de werkdruk op de Belastingdienst kan afnemen.

Vraag 3

Heeft u aandachtspunten bij de voorgestelde versoepelingen ten aanzien van herstructurerings tijdens de periode van de bezits- en voortzettingseis?

Antwoord:

FBNed is verheugd met de opgenomen versoepelingen. Dit biedt meer ruimte voor herstructurerings in de bezits- en voortzettingstermijn. Niet alle knelpunten in de praktijk zijn hiermee echter opgelost. Bij de fusie van twee familiebedrijven of het aangaan van een joint venture gaat immers nog steeds een nieuwe bezitstermijn lopen of wordt niet voldaan aan de voortzettingstermijn. Dit is onbegrijpelijk omdat er in dat geval geen sprake is van een omzetting van beleggingsvermogen naar ondernemingsvermogen in de bezitstermijn of van de omzetting van ondernemingsvermogen naar beleggingsvermogen in de voortzettingstermijn. Er komt geen cash vrij om de verschuldigde belastingen te betalen. De ongewenste consequentie is dat het familiebedrijf dan vreemd vermogen moet aantrekken om aan deze belasting te voldoen. FBNed is dan ook van mening dat een verdere versoepeling binnen de voortzettingstermijn op zijn plaats zou zijn zodat de regeling beter voldoet aan de economische werkelijkheid waarin ondernemingen zich steeds sneller moeten aanpassen.

Vraag 4

Heeft u aandachtspunten bij de voorgestelde maatregel om zogenoemde rollatorinvesteringen tegen te gaan?

Antwoord:

Wij steunen, zoals steeds aangegeven, maatregelen, zoals deze om eventueel oneigenlijk gebruik van de BOR tegen te gaan. Het voorstel voor een leeftijdsafhankelijke bezitstermijn kan er echter toe leiden dat de BOR ook niet meer kan worden toegepast op reguliere zakelijke investeringen gedurende de verlengde bezitstermijn. Dit kan niet de bedoeling zijn (zie hiervoor o.a. het commentaar van de NOB in deze).

Wij stellen echter voor om de maatregelen voor de rollatorinvesteringen en dubbel-BOR per amendement toe te voegen aan het bestaande wetsvoorstel of op een andere manier op te nemen in plaats van dit in het concept wetsvoorstel op te nemen.

Vraag 5

Heeft u aandachtspunten bij de voorgestelde maatregel om de zogenoemde dubbel-BOR tegen te gaan?

Antwoord:

Zie ons antwoord op vraag 4

Vraag 6

Heeft u aandachtspunten van wetstechnische aard bij de voorgestelde wetsaanpassingen?

Antwoord:

Wij verwijzen naar de opmerkingen van o.a. NOB en SRA.

Vraag 7

Heeft u nog andere aandachtspunten ten aanzien van het concept wetsvoorstel?

Antwoord:

Het wetsvoorstel gaat niet in op motie van het lid Stoffer c.s. (36418-90) Daardoor is niet duidelijk of en hoe de gevolgen van de wijzigingen worden bekeken en of er in de praktijk al sprake is van (nieuwe) problemen.

Ook staat in de memorie van toelichting een 'PM' bij meerdere onderdelen of het moet nog aangevuld worden (o.a. op pagina's 6,7,18,28,31 en 38). Daardoor is het niet goed mogelijk om een goede en volledige reactie te geven op dit wetsvoorstel.

Vorig jaar is door zowel de Tweede als de Eerste Kamer het wetsvoorstel Bedrijfsopvolgingsfaciliteiten 2024 en het amendement Van Dijk/Erkens aangenomen (36421-11). Voor familiebedrijven is het van cruciaal belang dat deze democratisch aangenomen voorstellen in stand blijven. Het nu ter consultatie voorgelegde wetsvoorstel mag dit niet ondergraven of (deels) teniet doen.

Het wetsvoorstel en het amendement zijn immers aangenomen om een eerdere weeffout in de BOR te corrigeren en zo de BOR toegankelijk te maken voor alle 299.000 familiebedrijven in Nederland. Met dit concept wetsvoorstel zullen duizenden familiebedrijven die familiaandeelhouders onder de 5% bezitsgrens hebben eerder in de problemen komen omdat geen DSR meer van toepassing is.

Een belangrijk aandachtspunt is verder dat de toelichting en de concept wettekst niet goed op elkaar aansluiten met betrekking tot de kwantitatieve vereisten. Dit betreft de zogenoemde verwateringsregeling. In de inleiding staat “Het onderhavige wetsvoorstel bevat de aangekondigde maatregelen om de toegang tot de bedrijfsopvolgingsregeling in de schenk- en erfbelasting (BOR) en de doorschuifregelingen aanmerkelijk belang bij vererving of schenking in de inkomstenbelasting (DSR ab) te beperken tot gewone aandelen met een minimaal belang van 5% van het geplaatste kapitaal” Op pag. 5 staat vervolgens in de opsomming onder punt 7 het vervallen van de ondergrens van 0,25% in de verwateringsregeling genoemd. Punt 8 noemt de uitbreiding van de BOR tot kleine aandelenbelangen, mits de familieleden van de eerste familiale aandeelhouder een belang van ten minste 25% houdt. Vervolgens meldt pag. 11 “De voorgestelde aanpassing betekent dat de toegang tot de BOR en DSR ab wordt beperkt tot gewone (reguliere) aandelen met een belang van ten minste 5% van het totale geplaatste kapitaal.” De toelichting suggereert evenwel dat de verwateringsregeling vervalt, maar dit is op basis van de concept wettekst niet het geval. We begrijpen dat de staatssecretaris het wil beperken tot 5% maar we zijn van mening dat wat de BOR en de DSR betreft de verwateringsregeling die recent door de Eerste en Tweede Kamer is aangenomen intact blijft. Mede gericht op de rechtszekerheid voor ondernemingen is het niet gewenst hier aan te tornen.

Wij nodigen u graag uit voor nader overleg om de complicaties en de gevolgen van het wetsvoorstel door te nemen en alternatieven te bespreken. Dit kan mede aan de hand van concrete casussen (bezoeken aan familiebedrijven) te laten zien.

Albert Jan Thomassen,
Directeur FBNed | Familiebedrijven Nederland

HET GROTE BELANG VAN DE BEDRIJFSOPVOLGINGSREGELING (BOR) VOOR DE CONTINUÏTEIT VAN FAMILIEBEDRIJVEN. EN VOOR NEDERLAND

Deze whitepaper beschrijft het grote belang van familiebedrijven voor Nederland en gaat in op de cruciale rol die de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR) speelt voor de continuïteit van deze familiebedrijven. Ook wordt een constructief voorstel gepresenteerd om de BOR te verbeteren, waarbij conform de wens van het Kabinet en de Tweede Kamer belangrijke knelpunten worden opgelost en misbruik wordt tegengaan.

SAMENVATTING

Nederlandse familiebedrijven zijn de ruggengraat van onze economie. Ze blijven van generatie op generatie in de familie. Om die unieke bedrijfsopvolging mogelijk te maken, is de speciale bedrijfsopvolgingsregeling, de zogeheten BOR, van kracht. De kern van deze regeling is dat familiebedrijven op een financieel gezonde manier van generatie op generatie kunnen worden overgedragen en het ondernemingsvermogen in het bedrijf blijft om te investeren, innoveren en verduurzamen.

Het kabinet suggereert verregaande bezuinigingen op de BOR die de familiebedrijven hard raken en de continuïteit van familiebedrijven in gevaar brengt. Zo wil het kabinet het vrijstellingspercentage verlagen naar 70% boven 1,5 mln euro ondernemingsvermogen. Terwijl het kabinet steeds, ook in het regeerakkoord, aangegeven heeft dat het als doel heeft om de intentie van de BOR intact te willen houden (continuïteit van familiebedrijven waarborgen) en tegelijkertijd oneigenlijk gebruik te willen voorkomen. Dit zou een budget neutrale aanpassing moeten zijn.

De Nederlandse familiebedrijven zien voldoende mogelijkheden om de BOR echt te verbeteren en aan te scherpen en om onbedoeld gebruik te voorkomen. Een BOR dus waar familiebedrijven en hun familieleden voor het voortzetten van het bedrijf door de volgende generatie gebruik van kunnen maken. En dus geen BOR voor partijen die vooral uit zijn op investeren en beleggen. Met andere woorden: familiebedrijven in de BOR, beleggers en private equity uit de BOR. De voorgestelde harde bezuiniging op de BOR maken de BOR echter helemaal niet beter, lost bestaande knelpunten niet op en laat misbruik bestaan.

Het zomaar verlagen van het vrijstellingspercentage naar 70% boven 1,5 mln euro ondernemingsvermogen gaat keihard aankomen bij de familiebedrijven en is in de kern niets minder dan een harde bezuinigingsmaatregel. Een verhoging van de omvang van het bezit in het familiebedrijf naar tenminste 25% in combinatie met een verruiming van de verwateringsregel is daarentegen een passende oplossing. De verhoging werpt een veel hogere drempel op tegen beleggers en bestrijdt daarmee oneigenlijk gebruik.

Gezien de potentieel grote consequenties van de kabinetsplannen voor de Nederlandse familiebedrijven, en daarmee voor de economie en werkgelegenheid, is het van belang dat het kabinet eerst beter onderzoek laat doen en daarin het alternatieve voorstel van de familiebedrijven meeneemt.

BELANG FAMILIEBEDRIJVEN

Familiebedrijven zijn van onschatbare waarde voor Nederland. Ze dragen vaak al tientallen tot honderden jaren bij aan ons land, op allerlei manieren. Wat familiebedrijven onderscheidt, is dat zij vanuit hun kernwaarde gedreven zijn en gericht op de lange termijn. Continuïteit van het familiebedrijf is hun belangrijkste doel. Familiebedrijven denken daarbij vaak in generaties – niet in kwartalen.

“Familiebedrijven zijn in bruikleen van de volgende generatie”

Wat familiebedrijven onderscheidt van andere bedrijven zijn onder andere het langetermijnperspectief, de langdurige betrokkenheid van een stabiele groep eigenaren, de hechte band tussen familie en personeel, sterke regionale verbondenheid, snelle besluitvorming en hoge financiële stabiliteit. Familiebedrijven hebben daarnaast een belangrijke rol in economisch mindere tijden (waarbij ze vanwege hun vaak gezonde financiële situatie minder gebruik hoeven maken van steunmaatregelen zoals NOW), waarin zij door hun conservatieve financiële huishouding voor waardevolle werkgelegenheid en innovatievermogen zorgen. Familiebedrijven zijn veelal actief op het vlak van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Aantal feiten en cijfers over het belang van familiebedrijven voor Nederland (op een rij gezet door het CPB)¹

- Familiebedrijven zijn de motor van de (groei van de) economie.
- Op 1 januari 2020 telde Nederland 285.000 familiebedrijven. De meeste familiebedrijven zijn volledig in handen van één familie en familiebedrijven zijn ouder dan niet-familiebedrijven.
- 62% van de familiebedrijven bestaat 10 jaar of langer.
- De familiebedrijven creëren meer dan 2,7 mln banen en het aandeel van familiebedrijven in het totaal aan werknemersbanen is ruim 31 procent.
- Familiebedrijven in het niet-financiële bedrijfsleven realiseerden in 2020 456 miljard euro omzet en 115 miljard euro toegevoegde waarde. Dit is 28 procent van de omzet en 29 procent van de toegevoegde waarde in het niet-financiële bedrijfsleven.

HISTORIE BEDRIJFSOPVOLGINGSREGELING (BOR)

De overdracht van een familiebedrijf is een belangrijk en tegelijkertijd kwetsbaar moment voor de ondernemer en zijn opvolger. Een grootschalig internationaal onderzoek van Erasmus Centre for Family Business (ECFB) in samenwerking met Rabobank en BDO naar de prestaties van familiebedrijven na overdracht aan de volgende generatie laat zien dat familiebedrijven bij overdracht bovengemiddeld grote risico's kent.² Geconcludeerd werd dat slechts 30% van de familiebedrijven de eerste generatiewisseling overleeft, 13% overleeft de tweede generatiewisseling en dat slechts 3% van de familiebedrijven nog overeind staan na een derde generatiewisseling. Ook de fiscale aspecten spelen hierbij een rol omdat de overdracht voor een aantal belastingen geldt als heffingsmoment. Overigens, 62% van de familiebedrijven bestaat langer dan 10 jaar; 18% langer dan 30 jaar.

De BOR is ingevoerd met als doel om de continuïteit van de familieonderneming te waarborgen. Gedachte hierbij is dat de overheid wil voorkomen dat bij de overdracht van de familieaandelen van generatie op generatie (via schenking of vererving) belasting is verschuldigd (inkomstenbelasting, schenk- of erfbelasting), omdat er geen liquiditeit beschikbaar komt door de overdracht van de aandelen aan de volgende generatie. Zonder BOR faciliteit bij familieoverdracht, zijn de hiervoor benodigde bedragen (veelal) niet in privé aanwezig waardoor de belasting veelal zal moeten worden voldaan uit het ondernemingsvermogen, bijvoorbeeld door het uitkeren van extra dividend. Kortom, het familiebedrijf moet bij overdracht op de volgende generatie de afdracht aan de staat dan financieren. Dit kan de continuïteit van de onderneming in gevaar brengen. De verschuldigde belasting bij de familieleden (die de aandeelhouders in een familiebedrijf zijn) heeft dus (in)direct consequenties voor de continuïteit van de onderneming.

¹ CBS publicatie (publicatiedatum 31-10-2022)

² Onderzoek Strategieverandering na generatiewisseling in familiebedrijven door Erasmus Centre For Family Business (ECFB) in gezamenlijke publicatie met BDO en Rabobank (2016)

Hoewel het voorkomen van verkoop geen formeel doel is van de BOR, wordt in de parlementaire behandeling de verkoop van (delen van) familiebedrijven onwenselijk genoemd,³ net als bij de invoering van de faciliteit.⁴

Door de BOR-regeling kunnen familiebedrijven dus op een financieel gezonde manier van generatie op generatie worden overgedragen. De BOR-regeling voorkomt dat de belastingheffing een belemmering vormt voor gewenste bedrijfsoverdrachten en dat de continuïteit van het familiebedrijf hierdoor in gevaar komt. Deze BOR-regeling heeft zijn nut bewezen en blijkt van groot belang voor de continuïteit van familiebedrijven.

De bedrijfsopvolgingsregelingen

Bij de overgang van aandelen in een familievennootschap, bij leven (schenking) of bij overlijden (vererving), zijn er twee belastingen van toepassing: de heffing van inkomstenbelasting en de heffing van schenk- of erfbelasting. De cumulatieve heffing kan (in geval van een schenking/vererving van ouder naar kind) oplopen tot bijna 45%.

Met de bedrijfsopvolgingsregelingen heeft de wetgever beoogd een onevenredige belastingdruk bij schenken of overlijden te voorkomen en daarmee de continuïteit van de onderneming te waarborgen. Er gelden wél specifieke vereisten: zo moet onder andere sprake zijn van (een kwalificerend aandelenbelang in) 'ondernemingsvermogen' en moet de onderneming na overgang gedurende 5 jaar worden voortgezet.

Inkomstenbelasting / de doorschuifregeling (DSR)

In Nederland bestaat de bedrijfsopvolgingsregeling in de inkomstenbelasting uit een zgn. 'doorschuifregeling'. Dat wil zeggen dat de overdragende aandeelhouder de inkomstenbelastingclaim van 31% (tarief per 2024) niet hoeft te betalen; deze claim wordt 'doorgeschoven' naar (en dus overgenomen door) de verkrijger van de aandelen. De kern van deze regeling is derhalve geen afstel, maar uitstel van inkomstenbelastingheffing.

Schenk- of erfbelasting / de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR)

Voor de schenk- of erfbelasting geldt een (voorwaardelijke) vrijstelling. De verkrijging (waarde van de aandelen) is voor de eerste € 1,2 miljoen voor 100% vrijgesteld, het meerdere voor 83%. Voorgesteld is deze korting te verlagen naar 70%.

EUROPESE CONTEXT

In veel landen zijn (verregaande) maatregelen genomen om de overdracht van familiebedrijven vanuit de continuïteitsgedachte mogelijk te maken. Dat kan niet los worden gezien van de oproep van de Europese Commissie in 1994 om maatregelen te treffen die het slagen van de overdracht binnen de familie garanderen door het voorkomen van schenk- en erfbelasting.⁵

Veel landen hebben deze aanbeveling opgevolgd. In 2015 heeft het Europees Parlement een resolutie gepubliceerd waarin het belang en de rol van familiebedrijven binnen Europa nogmaals worden aangehaald.⁶ In de resolutie verzocht het Europees Parlement om het rechtskader te verbeteren ten behoeve van familiale bedrijfsoverdrachten, met als doel liquiditeitsproblemen te voorkomen en de continuïteit van familiebedrijven te waarborgen.

³ In een wetgevingsoverleg op 12 oktober 2009 (Kamerstukken 31 390, nr. 40, link) over de wijzigingen van de Successiewet 1956 merkt de staatssecretaris van Financiën het volgende op: "Feit blijft echter dat bedrijven in liquiditeitsproblemen kunnen komen, waardoor bepaalde bedrijfsonderdelen van het familiebedrijf die al decennialang in handen zijn van het bedrijf, zouden moeten worden verkocht. Het kabinet vindt dat onwenselijk, want familiebedrijven dragen bij aan de stabiliteit en aan werkgelegenheidsgroei. Er werken ook veel mensen in familiebedrijven."

⁴ "Vanuit het algemeen sociaal-economisch belang is het onwenselijk dat een onderneming die overgaat door vererving moet worden gestaakt of geforceerd moet worden verkocht zonder dat de bedrijfsresultaten daartoe aanleiding geven, met als gevolg een verlies aan werkgelegenheid en economische diversiteit." Zie Kamerstukken 25688, nr. 3, link.

⁵ Europese Commissie (1994), Aanbeveling van de Commissie van 7 december 1994, nr. 94/1069/EG, link.

⁶ Europees Parlement (2015), link.

In nagenoeg alle EU-lidstaten bestaan inmiddels fiscale regelingen voor de overdracht en vererving van familiebedrijven, of ontbreekt successiebelasting zelfs volledig. Volgens het onderzoek van KPMG naar bedrijfsopvolgingsregelingen in Europa, blijkt dat Nederland de op een na hoogste belastingtarieven hanteert onder onze direct omringende landen.⁷ Voor Nederlandse familiebedrijven doen deze strenge fiscale regelingen af aan haar concurrentiepositie binnen Europa.

In onder meer de Europese landen Oostenrijk, Zweden, Tsjechië, Zwitserland, Portugal, Italië en Noorwegen wordt geen erf- en/of schenkbelasting (gerelateerd aan bedrijfsoverdracht) geheven en in het Verenigde Koninkrijk (VK) bedraagt de vrijstelling 100%.⁸ In tegenstelling tot wat vaak wordt beweerd, is de Nederlandse regeling dus minder gunstig dan die in de omringende landen.

Uit Duits onderzoek blijkt zelfs dat het concurrentievermogen van Nederlandse familiebedrijven de afgelopen jaren juist is afgenomen. In de Länderindex Familienunternehmen 2022, een ranglijst die is samengesteld door het Leibniz Centre for European Economic Research (ZEW), zakte Nederland van plaats vier naar negen.⁹ We moeten in Nederland goed oppassen dat de concurrentiepositie van Nederlandse familiebedrijven niet verder verslechtert.

WENSEN KABINET – REGEERAKKOORD + VOORJAARSNOTA

Het kabinet heeft tot op heden, ook in het regeerakkoord, aangegeven dat het als doel heeft om de intentie van de BOR intact te willen houden (continuïteit van familiebedrijven waarborgen) en tegelijkertijd wel oneigenlijk gebruik te willen voorkomen.

“De continuïteit van familiebedrijven wordt ondersteund door (reële) bedrijfsopvolging eenvoudiger en eerlijker te maken. Tegelijkertijd wordt oneigenlijk gebruik van de regeling tegengegaan.”

Coalitieakkoord ‘Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst’ (10 januari 2022)

De Nederlandse familiebedrijven onderschrijven deze ambitie van harte en onderkennen dat de BOR rafelranden kent die kunnen leiden tot onbedoeld en oneigenlijk gebruik. De BOR kan daarom worden verbeterd en aangescherpt. Het kabinet moet daarbij wel oppassen dat het de BOR niet dusdanig aantast dat juist de continuïteit van familiebedrijven onbedoeld in het geding komt.

Het kwam voor iedereen als een zeer onaangename verrassing dat recent in de Voorjaarsnota 2023 dusdanige voorstellen voor bezuiniging van de BOR zijn opgenomen.

Aangekondigde maatregelen BOR in Voorjaarsnota (april 2023)

- Verlagen vrijstellingspercentage BOR naar 70% boven 1,5 mln euro
- Het afschaffen van de 5% doelmatigheidsmarge in de BOR en DSR
- Keuzevermogen kwalificeert slechts voor BOR/DSR voor zover in de onderneming gebruikt
- Toegang tot de BOR/DSR beperken tot reguliere aandelen met een minimaal belang van 5%
- Versoepelingen van de bezits- en voortzettingseis BOR
- Verhuurd vastgoed komt niet langer in aanmerking voor de BOR
- Aanpak constructies BOR (dubbel-BOR en rollatorinvesteringen)

Door deze aangekondigde bezuinigingen komt nu juist de zo gewenste en voor Nederland belangrijke continuïteit van familiebedrijven onbedoeld in het geding en bovendien worden de belangrijke knelpunten niet opgelost en misbruik blijft gewoon bestaan.

⁷ KPMG onderzoek Europese bedrijfsopvolgingsregelingen: een vergelijking (2021)

⁸ Zie in bijlage actuele benchmark Europese landen door EY, juni 2023

⁹ Länderindex Familienunternehmen | Stiftung Familienunternehmen

De BOR-regeling is van groot belang voor de continuïteit van familiebedrijven. Uit een enquête van KPMG Meijburg onder familiebedrijven, als onderdeel van een groot onderzoek naar de effecten van afschaffing van de bedrijfsopvolgingsregeling, kwam naar voren dat 78 procent van plan is de komende tien jaar aandelen over te dragen aan de volgende generatie. Zouden de BOR en de DSR worden afgeschaft, dan verwacht een kwart dat het bedrijf dan waarschijnlijk verkocht moet worden. 35 procent zegt dat (in ieder geval) de continuïteit van de onderneming in gevaar zou komen. 14 procent zegt verhuizing naar het buitenland te overwegen om die continuïteit te waarborgen.

De bezuinigen kunnen ook grote consequenties hebben voor de grote en oude oer-Hollandse familiebedrijven. Deze familiebedrijven dragen al tientallen tot honderden jaren bij aan ons land en concurreren inmiddels met beursgenoteerde bedrijven, private equity en buitenlandse ondernemingen. Deze private bedrijven hoeven het ondernemingsvermogen niet over te dragen aan een volgende generatie. De BOR probeert dit ongelijke speelveld nog een beetje recht te trekken. Een versobering van de regeling zet deze familiebedrijven nog meer op achterstand. Zowel het CPB als deskundigen hebben aangegeven dat grotere familiebedrijven eerder in de problemen komen door een versobering van de BOR.

In maart 2023 publiceerden vijf experts nog hun wetenschappelijk onderzoek naar de fiscale positie van de dga.¹⁰ Deze deskundigen zijn het niet eens geworden over wat de overheid moet doen voor bedrijven tot €5 mln en de kleine groep grote bedrijven die zonder faciliteit in hun voortbestaan worden bedreigd. Daarvoor is verder onderzoek nodig, stellen zij.

VOORSTEL VOOR CONCRETE VERBETERING VAN DE BOR

Bijdragen aan de doeltreffendheid en vereenvoudiging is mogelijk

De BOR beoogt reële bedrijfsopvolgingssituaties te ondersteunen door een extra last voor familiebedrijven te voorkomen via een vrijstelling. Terecht worden dus voorwaarden gesteld aan wat *ondernemingsvermogen* is, de duur van het bezit (bezits- en voortzettingstermijn) en de aard (behorend tot Box 2) en *omvang* van het bezit.

Omvang bezit

Bij de totstandkoming van de BOR in 2010 werd een minimaal bezit van 5% voorgesteld. Na overleg met oudere familiebedrijven waar door opeenvolgende vererving sprake is van een groot aantal familieleden als aandeelhouders die daardoor minder dan 5% bezitten, werd hieraan de verwateringsregel toegevoegd: een kleiner belang komt onder voorwaarden ook in aanmerking met een ondergrens van 0,5%.

In de praktijk is gebleken dat de grens van 5% veelal te laag is om onbedoeld gebruik door beleggers of private equity partijen te voorkomen, wat pleit voor een aanzienlijke verhoging van deze grens. Immers, de BOR is niet bedoeld voor beleggers, die er met een 5% investering in een willekeurige onderneming toch een beroep op kunnen doen.

Aan de andere kant is de ondergrens van 0,5% niet alleen willekeurig gekozen maar blokkeert dit de toegang voor oude familiebedrijven met veel familieaandeelhouders.

Deze groep oer-Hollandse bedrijven die succesvol al enkele generaties ondernemen en hun familieleden vallen na meerdere overdrachten op opeenvolgende generaties op enig moment buiten de BOR. Immers, alleen een pakket aandelen van familieleden van tenminste 0,5% die tot een ‘aanmerkelijk belang’ horen, kunnen gebruik maken van de BOR. Familieleden van de oude familiebedrijven hebben zo’n klein belang dat ze of niet in Box 2 vallen (maar in Box 3) of niet tenminste 0,5% bezitten en dus geen gebruik kunnen maken van de BOR. Deze omissie van de regeling is fnuikend voor de continuïteit van juist de oudere familiebedrijven.

¹⁰ Wetenschappelijk onderzoek (2023): *de fiscale positie van de directeur-grotaandeelhouder*

Oplossing

Een verhoging van de omvang van het bezit in het familiebedrijf naar tenminste 25% in combinatie met een verruiming van de verwateringsregel is een passende oplossing. De verhoging werpt een veel hogere drempel op tegen beleggers en bestrijdt daarmee oneigenlijk gebruik.

Om grote familiebedrijven hiermee niet onbedoeld te treffen is dan een verruiming van de verwateringsregel onmisbaar. Gedacht kan worden aan een regeling waarbij uitsluitend aandelen die via vererving, schenking of huwelijksvermogensrecht zijn verkregen onder de BOR vallen mits die aandeelhouder tezamen met zijn familie aan het 25% criterium voldoet (ook wel familiebedrijf vereiste genoemd).

Familieleden zijn alle bloed- en aanverwanten in de rechte lijn van de eerste familiale aandeelhouder. Door uit te gaan van 25% aandelenbezit binnen de gezamenlijke familieleden wordt de mogelijkheid behouden dat meerdere families samen een onderneming kunnen drijven, geheel volgens de praktijk. De ondergrens van 0,5% en de eis dat de aandelen tot Box 2 behoren, vervallen als is voldaan aan het familiebedrijf vereiste. Hierdoor vallen ook de oudere familiebedrijven binnen de voorwaarden voor toepassing van de BOR.

Voordelen

Naast het feit dat door dit voorstel oude familiebedrijven toegang (blijven) krijgen tot de BOR is er nog een aantal voordelen te noemen

Voorkomen oneigenlijk gebruik

Door de verhoging van het bezit van 5% naar 25% wordt onbedoeld gebruik effectief bestreden. Immers, de drempel voor beleggers om een kwalificerend pakket aan te schaffen wordt vijf maal zo hoog. Hiermee wordt beter aan het doel van de BOR voldaan. Beleggers vallen er namelijk uit; meer familiebedrijven vallen er binnen.

Eenvoudiger BOR

In de kabinetsreactie van 9 december 2022 op het onderzoeksrapport van het CPB wordt opgemerkt dat een familiebedrijf vereiste de BOR naar verwachting niet eenvoudiger zal maken. Dit lijkt onjuist. Door een veel hogere drempel (die eerder genoemde 25%) en de invoering van het familiebedrijf vereiste als voorwaarde voor toegang tot de BOR met een heldere definitie waarvan de bewijslast bij de familie kan worden gelegd, is deze regeling voor de Belastingdienst eenvoudig toe te passen. Hierdoor kan de huidige verwateringsregel geheel (of grotendeels) vervallen. Door het vervallen van de voorwaarde dat de aandelen tot Box 2 moeten behoren, vervalt ook de noodzaak die soms complexe toets uit te voeren wat bijdraagt aan verdere eenvoud. Dus een aantoonbare vereenvoudiging van de BOR.

Uitvoeringslasten voor Belastingdienst dalen

De uitvoeringslasten zullen dalen omdat de BOR in minder gevallen kan worden toegepast. Immers, de grote groep van 'oneigenlijke gebruikers' als PE en beleggers valt er uit. Ook de vereenvoudiging levert minder werk op voor de Belastingdienst, want als eenmaal vaststaat dat een familie kwalificeert, hoeft geen individuele toets per familielid meer plaats te vinden.

Budgettair

Het verhogen van de omvang van het bezit zal leiden tot hogere belastingopbrengsten voor de Staat nu de BOR (per saldo) in minder gevallen kan worden toegepast. Dit komt vooral doordat het oneigenlijke gebruik door beleggers wegvalt; deze partijen kunnen geen gebruik meer maken van de BOR.

BIJLAGEN

Initiatiefnota

Initiatiefnota familiebedrijven (2021),

[Initiatiefnota van het lid Palland over familiebedrijven \(35724\) | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

Onderzoeken

Wetenschappelijk onderzoek (2023):

[de fiscale positie van de directeur-groootaandeelhouder](#)

KPMG (2023),

[Global Family Business Tax Monitor 2023 | Meijburg & Co Tax & Legal](#)

KPMG (2021),

[Gevaar van afschaffing bedrijfsopvolgingsregeling | Meijburg & Co Tax & Legal](#) en [Microsoft PowerPoint - 20210402 KPMG onderzoek afschaffing BOR \(meijburg.nl\)](#)

CBS (2021),

[Familiebedrijven in Nederland 2019-2020](#). Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag

KPMG (2020),

[Microsoft PowerPoint - Europese bedrijfsopvolgingsregelingen; een vergelijking.pptx \(meijburg.nl\)](#)

Artikelen FD

[Experts worstelen met belastingvrijstelling bij bedrijfsopvolging \(fd.nl\)](#)

['Grote familiebedrijven kwetsbaar zonder fiscale vrijstelling bij opvolging' \(fd.nl\)](#)

[Belastingvoordeel erfgenamen bedrijven opnieuw ter discussie \(fd.nl\)](#)

[Belastingaanslag bij opvolging schrikbeeld voor familiebedrijf \(fd.nl\)](#)

Verantwoording: deze white paper is opgesteld door de grotere familiebedrijven van Nederland.

Voor meer informatie of vragen kunt u contact opnemen met

Persoonsgegevens

van Van Oord via @vanoord.com

Actuele indicatieve benchmark Europese landen door EY, juni 2023

Veel omringende landen heffen helemaal geen schenk-/erfbelasting (en hebben dus ook geen BOR nodig). De positie voor familiebedrijven ten aanzien van bedrijfsopvolging is in die landen gunstiger dan in Nederland.

Wat betekenen de kleuren?

Groen zijn de landen waar geen schenk- of erfbelasting bestaat ofwel een volledige vrijstelling.

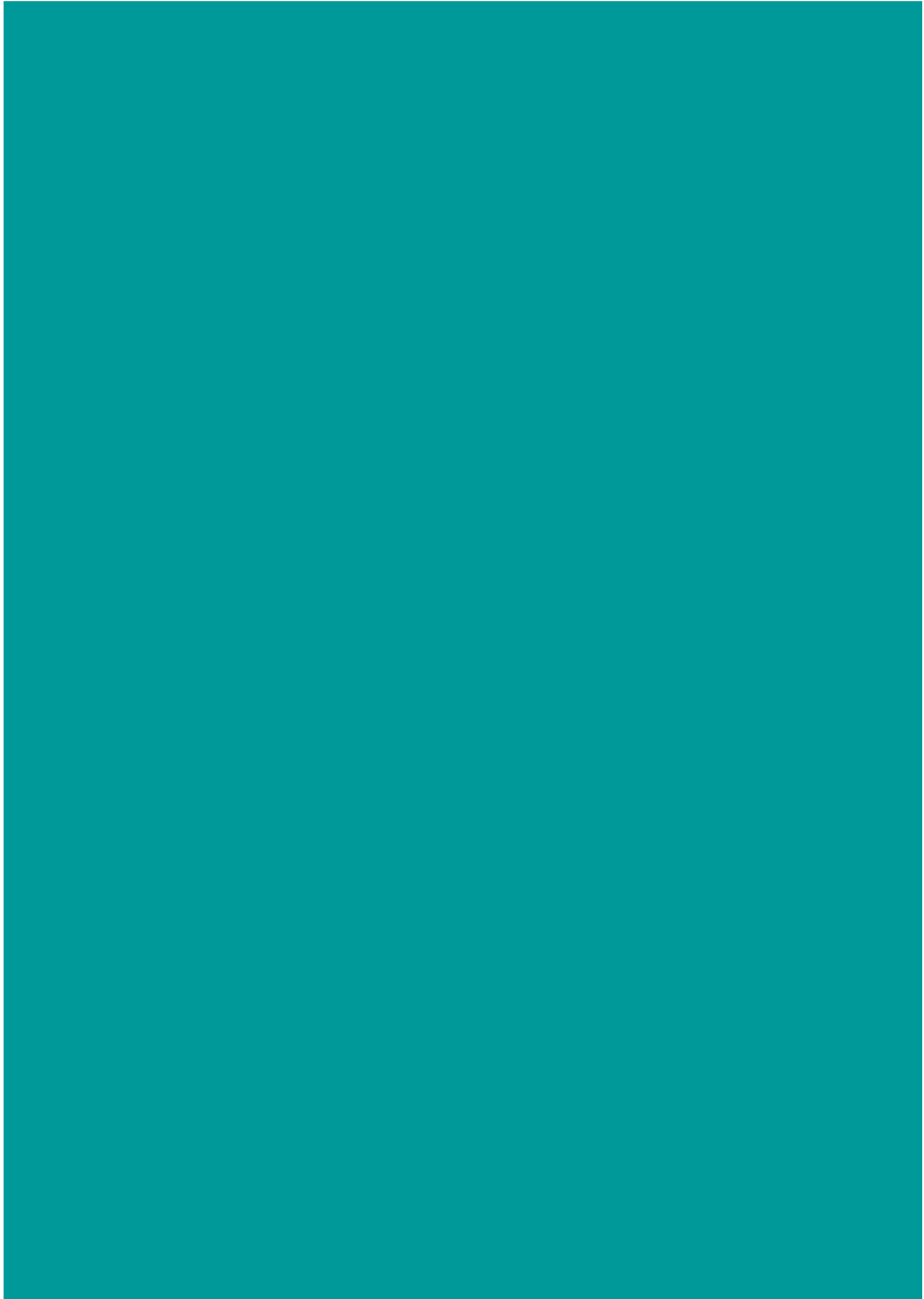
Bij **lichtgroen, geel en oranje** is er wel schenk-/erfbelasting maar ook een BOR, die steeds soberder wordt naarmate je naar rood beweegt.

Rood betekent schenk-/erfbelasting en geen of een heel sobere BOR.

Actuele indicatieve benchmark Europese landen door EY, juni 2023

Indicatieve benchmark Europese landen door EY, juni 2023				
Land	Schenk- / erfbelasting in de directe lijn	BOR	Toegangscriterium tot vrijstelling	Hoogte van de vrijstelling
Noorwegen	geen	niet nodig	niet nodig	niet nodig
Oostenrijk	geen	niet nodig	niet nodig	niet nodig
Tsjechië	geen	niet nodig	niet nodig	niet nodig
Zweden	geen	niet nodig	niet nodig	niet nodig
Malta	geen	niet nodig	niet nodig	niet nodig
Zwitserland	Geen federale heffing, soms lokale heffing	niet nodig	niet nodig	niet nodig
Portugal	Familie: 0%	bij familie niet nodig	niet nodig	niet nodig
Italië	Kinderen: 4%, per kind geldt een vrijstelling van EUR 1 miljoen	ja, fiscale indeplaatsstelling	Het bedrijf moet 5 jaar worden voortgezet.	100%
Verenigd Koninkrijk	20% schenkbelasting 40% erfbelasting	ja, <i>Business Property Relief</i>	Bezitsels van 2 jaar, er mag niet direct worden verkocht of ontbonden na verkrijging.	alleen voor nalatenschappen: niet-beursgenoteerd: 100% beursgenoteerd: 50%
Spanje	7,65-36,4%	ja	5% moet in handen zijn van het individu of 20% van de familie. De familie moet managementfuncties bekleden in de onderneming. Bepaalde beloningsvereisten. Moet gaan om economische activiteiten.	95-100%
Ierland	33%, per kind geldt een vrijstelling van EUR 335.000	ja, <i>Business Relief</i>	Bezitsels van 2 jaar bij nalatenschap of 5 jaar bij schenking. Voortzettingseis van 6 jaar. Er moet sprake zijn van 25% of meer van de stemrechten en 10% of meer van het aandelenkapitaal.	tot 90%
België	Kinderen: Brussel: 3-30% Vlaanderen: 3-55% Wallonië: 3-30%	ja	Verschillen per regio. In Vlaanderen moet het gaan om economische activiteiten en moeten de aandelen voor 50% in de handen van 1 familie zijn of voor 70% in de handen van 2 families. In Brussel gelden voorwaarden inzake bijdragen aan werkgelegenheid en investeringen en geldt een minimaal aandeelhouderschap. In Wallonië geldt een voortzettingstermijn van 5 jaar, een inkrimpingsverbod en moet de erflater + partner minstens 10% belang hebben.	familiebedrijven: verlaging tarief naar 0-3%
Duitsland	Kinderen: 0-30% per kind geldt een vrijstelling van EUR 400.000	ja	De activa moeten voor 5 jaar worden aangehouden voor 85% vrijstelling; 7 jaar voor 100% vrijstelling. De schenker/erflater moet een aandelenbelang houden van minstens 25%. Het is in bepaalde situaties mogelijk om belangen van verschillende individuen met elkaar te 'poolen' om aan het vereiste te voldoen dat 25% van de aandelen in bezit zijn van de schenker of erflater.	85%-100%, vanaf EUR 26M lagere vrijstelling: vanaf EUR 90M helemaal geen vrijstelling
Frankrijk	0-45%, per kind geldt een vrijstelling van EUR 100.000	ja, <i>dutrel pact</i> voor bepaalde vennootschappen	Alleen voor ondernemingsactiviteiten. Bezits- en voortzettingseis. Eén van de opvolgers moet voor 3 jaren in het bestuur plaatsnemen. Er moet minstens 17% economisch belang en 34% van de stemrechten worden overgedragen.	75%
Nederland	Kinderen: 10-20%	ja	De bezitsels en de voortzettingseis. Moet gaan om ondernemingsvermogen. In tegenstelling tot andere landen wordt slechts gekeken naar individueel bezit en niet naar familiebezit.	83%
Luxemburg	Kinderen: 0-16% Voor kinderen wordt pas geheven boven de nominale waarde van de aandelen	nee	Niet nodig voor zover het de nominale waarde van aandelen betreft.	niet nodig voor zover het de nominale waarde van aandelen betreft
Polen	Kinderen: 0-7%	beperkt	Melding bij Belastingdienst; eenmanszaak moet ten minste twee jaar worden geëxploiteerd.	Alleen voor eenmanszaken
Griekenland	Kinderen: 0-10%	nee, soms vrijstelling vastgoed	n.v.t.	n.v.t.
Finland	Kinderen: 7-19%	nee, wel uitstel van betaling en advies van overheid	n.v.t.	n.v.t.
IJsland	10%	nee	n.v.t.	n.v.t.
Denemarken	Kinderen: 15%	ja	Dienstbetrekkingsseis indien wordt overgenomen door een werknemer (niet-familiair). Alleen voor ondernemingsvermogen.	verlaging tarief naar 15% (voor kinderen per saldo geen voordeel)

Aan De Minister-President

Van 5.1.2.e ism 5.1.2.e

Kabinet Minister-President

Contactpersoon

5.1.2.e

5.1.2.e@minaz.nl

Datum

22 november 2022

Onze referentie

3777135

Auteur

5.1.2.e

Kopie aan

SG, pSG, DGRVD, pDGRVD,

notitie

Gesprek met de heer Peer Swinckels van Bavaria
d.d. 24 november 2022 om 11.00- 11.30 uur, Torentje

Lijnparaaf

SG

Medeparaaf

Aanleiding

U heeft op donderdag 24 november van 11:00-11:30 een gesprek met de heer Peer Swinckels van Bavaria. In de bijlage treft u het CV van de heer Swinckels en een factsheet over de Tegemoetkoming Energiekosten (TEK) aan. Vanuit KMP zal 5.1.2.e aanschuiven bij het gesprek.

Agenda

Ad 1. Welkom

Ad 2. Steunmaatregelen voor het bedrijfsleven in de energiecrisis

Ad 3. Bedrijfsopvolgingsregeling voor familiebedrijven

De agendapunten 2 en 3 zijn onderwerpen die zijn geïnventariseerd als mogelijke onderwerpen die de heer Swinckels wil aansnijden. U hoeft deze onderwerpen niet actief op te brengen.

Ad. 1 Welkom

Spreekpunten:

ander onderwerp

Ad 2. Steunmaatregelen voor het bedrijfsleven in de energiecrisis

Spreekpunten:

ander onderwerp

Kabinet Minister-President

Datum

22 november 2022

Onze referentie

3777135

ander onderwerp

Toelichting:

ander onderwerp

Ad 3. Bedrijfsopvolgingsregeling voor familiebedrijven

Spreekpunten:

- U kunt aangeven dat er in het coalitieakkoord een duidelijke passage staat over familiebedrijven: "De continuïteit van familiebedrijven wordt ondersteund door (reële) bedrijfsopvolging eenvoudiger en eerlijker te maken. Tegelijkertijd wordt oneigenlijk gebruik van de regeling tegengegaan."
- U kunt aangeven dat in november, uiterlijk december de kabinetsreactie op de evaluatie van de bedrijfsopvolgingsregeling verschijnt. De afspraak uit het

coalitieakkoord vormt daarbij het uitgangspunt. Het kabinet neemt daarbij uiteraard ook inzichten uit de evaluatie van de BOR mee.

Toelichting:

- De bedrijfsopvolgingsregeling (BOR) biedt een vrijstelling voor de schenk- en erfbelasting bij bedrijfsoverdrachten. Doel van de BOR is te voorkomen dat de continuïteit van een onderneming in het geding komt bij een bedrijfsopvolging als gevolg van de te betalen schenk- of erfbelasting. In de BOR geldt een vrijstelling van 100% van de zogeheten going concern waarde van het ondernemingsvermogen tot € 1.134.403, en 83% over het meerdere.
- Uit de door het CPB verrichte evaluatie van de BOR blijkt dat de regeling weliswaar doeltreffend is, maar niet doelmatig. Dat komt omdat gemiddeld genomen in driekwart van de gevallen bij de erflater, schenker of opvolger voldoende liquide middelen aanwezig zijn om de schenk- of erfbelasting direct te betalen, waardoor de continuïteit in die gevallen feitelijk niet in het geding is.
- De heer Swinkels werkt in een lang bestaand familiebedrijf (zevende generatie). Hij zal vermoedelijk pleiten om de BOR ook van toepassing te laten zijn bij een familielid dat door vererving of schenking een zeer klein belang (<0,5%) in een familieonderneming verkrijgt. Het gaat daarbij om situaties met sterk verwaterde aandelen die soms inmiddels in box 3 vallen, waarbij het zeer de vraag is of de continuïteit van een onderneming in het geding is. Ambtelijk is het ministerie van Financiën hierop tegen, vanwege de zojuist inhoudelijk genoemde redenen alsmede het uitgangspunt van het kabinet om alleen reële bedrijfsopvolgingen te faciliteren en de BOR eenvoudiger te maken. StasFB heeft eerder aangegeven ook tegen een dergelijke verruiming van de BOR te zijn. Een consequentie van de huidige fiscale regelingen is, dat voor oude(re) familiebedrijven waarbij de eigendom in vele handen is, de overdracht van deze aandelen niet fiscaal gefaciliteerd wordt. Dit type aandelenoverdracht lijkt ook meer op het overdragen van "gewoon" beleggingsvermogen als de aandeelhouders met een zeer klein belang geen rol hebben in het familiebedrijf.
- **Niet om uit te spreken:** Er is binnen het kabinet nog afstemming over de vormgeving van de kabinetsreactie, en u kunt dus geen toezeggingen doen over de inhoud.

From: "512e"
Sent: Mon, 28 Nov 2022 14:15:45 +0100
To: "512e" <512e@minaz.nl>; "512e" <512e@minaz.nl>
Subject: terugkoppeling bijpraat Peer Swinkels (Bavaria)

Op donderdag 24 november 2022 had MP een koffiegesprek met de heer Peer Swinkels (hierna PS) (CEO) Bavaria. Punten die in het gesprek aan de orde kwamen:

ander onderwerp

- 4) Gesproken is over de BOR en de complexiteit. Naar zeggen van PS is er sprake van een weeffout in de regeling. Immers bedoeld voor familiebedrijven en juist Bavaria wat een echt NLs familiebedrijf is, valt buiten de BOR regeling. Dat heeft te maken met hun aandelen structuur. ^{bedrijfsvertrouwelijke informatie} in de familie die per persoon hele kleine percentages bezitten. Kern voor de certificaathouders is dividend. Ze hebben geen stemrecht, noch mogen ze hun certificaten vrijelijk verkopen. Omdat BOR uitgaat van aanmerkelijk belang a 5 % valt de structuur en buiten en komen ze dus niet in aanmerking voor vrijstelling. Prbleem geldt niet alleen voor Bavaria ook voor bv van Oord. Volgens PS zou de oplossing gevonden kunnen worden als de toets anders gedaan wordt. Aansluiten bij de Europese wetgeving. Daarmee doelmatiger (voor wie het bedoel is, en zou het ook voor de belastingdienst makkelijker uit te voeren zijn.
- NB: Op het terrein van erfrecht is Fra het slechts en NL als een na slechtste (aldus PS). MP heeft dit aan gehoord.

ander onderwerp

From: "Peer Swinkels" <[redacted]@swinkelsfamilybrewers.com>
Sent: 04/12/2022 22:38:20
To: "[redacted] <[redacted]@minaz.nl>
CC: "[redacted] <[redacted]@minezk.nl>
Subject: Re: Swinkels brewery EZK
Attachments:

@[redacted] dank voor de introductie.

@[redacted] graag maak ik een afspraak. Ik hoor wel hoe dat het beste geregeld kan worden.

Met vriendelijke groet,

Peer Swinkels

Peer Swinkels CEO Royal Swinkels Family Brewers Holding N.V. De Stater 1, 5737 RV, Lieshout P.O. box 1, 5737 ZG, Lieshout the Netherlands T +31 499 428101 swinkelsfamilybrewers.com> Op 24 nov. 2022 om 15:39 heeft [redacted] volgende geschreven:

>
> #Stay alert: this message is from an external sender.

> Ha [redacted]

> graag breng ik je in contact met Peer Swinkels (CEO Bavaria) een welbekend Nederlands familiebedrijf. Vandaag was hij voor een kop koffie bij MP op het torentje. Een van de gespreksonderwerpen was de BOR (BedrijfsOpvolgingsRegeling) en verder is er gesproken over de uitdagingen van energie intensieve industrie. Dat laatste ligt het meest op jullie terrein. Verzoek was om ook in contact te komen met EZK. Bij deze dus een link. Wellicht goed voor een keer een kennismaking.

> Vrgr [redacted]

> Contact gegevens:

> Peer Swinkels CEO Royal Swinkels Family Brewers Holding N.V.
> De Stater 1, 5737 RV, Lieshout P.O. box 1, 5737 ZG, Lieshout the Netherlands
> T +31 499 428101
> M [redacted]
> swinkelsfamilybrewers.com
>

From: "Peer Swinkels" <512e...@swinkelsfamilybrewers.com>
Sent: 04/12/2022 23:31:45
To: "512e" <512e...@minaz.nl>
CC:
Subject: Re: Swinkels brewery EZK
Attachments:

Beste 512e

Dank nog voor het gesprek onlangs in Den Haag. Goed voor jou om even te weten dat ik vorige week ook nog uitgebreid gesproken heb met Marnix van Rij. Zowel de logica van een versterking van de regeling hebben we besproken als ook de politieke positionering ervan. Het laatste is duidelijk heel belangrijk. Ik heb daar nog verder over nagedacht.

Politiek gezien is het belangrijk te benadrukken dat de BOR faciliteit ervoor zorgt dat de continuïteit van familiebedrijven in Nederland ondersteund wordt. De bestaande faciliteit dient alleen versterkt te worden om misbruik te voorkomen, uitvoering te vereenvoudigen en knelpunten op te lossen. De doelmatigheid van de regeling dient dus te verbeteren. Een (aanvullende) familietoets is daarvoor het instrument. Zo kan de belastingdienst altijd een check doen of er geen onbedoeld gebruik is van de BOR faciliteit of dat familiebedrijven onbedoeld geen gebruik kunnen maken van de regeling. In beide gevallen moet de belastingdienst in staat gesteld worden om op basis van de toets te besluiten voor wie de regeling bedoeld is en tegelijkertijd misbruik tegen te gaan. Hierbij dient een sterk onderscheid gemaakt te worden tussen ondernemingsvermogen en beleggingsvermogen. Als geld vast blijft zitten in de onderneming dan is er sprake van overdracht van het bedrijf en is de BOR van toepassing. In geval er sprake is van beleggingsvermogen dan dient dat uitgesloten te worden van de BOR (bijv een belegger die 5% van de aandelen in een bedrijf koopt). Op die manier pak je ook de vermogensongelijkheid verder aan omdat vermogende beleggers nu wel heel makkelijk gebruik kunnen maken van de BOR regeling waarvoor het niet bedoeld is. Tegelijkertijd kunnen echte familiebedrijven die als rentmeester opereren er geen gebruik van maken.

Mijn advies zou zijn om de regeling ook anders te gaan positioneren en er zelfs een andere naam aan te geven. Dan kan er een nieuwe start gemaakt worden die politiek gezien beter ligt. In een verbeterde aangepaste wet kunnen de weeffouten die eerder in de wet zijn ontstaan opgelost worden. Een naam waar ikzelf aan dacht, die politiek gezien beter zou kunnen liggen: faciliteit overdracht familiebedrijf (FOF). Vrijwel alle partijen zien het belang van familiebedrijven, groot en klein, in onze economie. Als er geen goede faciliteit is dan is de kans groot dat er meer familiebedrijven verkocht worden en ondernemingsvermogen wordt omgezet in beleggingsvermogen. Die families gaan vervolgens een fonds beginnen omdat dit fiscaal gezien gunstiger is dan het familiebedrijf voortzetten. De vermogensongelijkheid zal hierdoor verder toenemen. In de praktijk zie je nu al dat er een enorme toename is van het aantal family offices in de laatste 20 jaar. Deze family offices ontstaan na verkoop van een bedrijf en gaan allemaal opereren als private equity belegger. Dat komt omdat het totale fiscale systeem veel gunstiger is voor private equity dan voor familiebedrijven. Vreemd vermogen heeft namelijk een fiscaal gunstige behandeling en eigen vermogen een fiscaal ongunstige behandeling. Private equity fondsen creëren een hefboom door gebruik te maken van veel vreemd vermogen en weinig eigen vermogen. Het gevolg is ook dat de overheid minder belasting inkomsten krijgt omdat bedrijven die door private equity worden gefund vaak veel schuld krijgen en daardoor wordt de netto winst gedrukt. EBITDA is in private equity bedrijven heilig, niet de netto winst. Het gevolg is dat er veel minder VPB inkomsten zijn voor de overheid. Ik denk dus dat de overheid er goed aan zou doen om de faciliteit van overdracht van het familiebedrijf te versterken en tegelijkertijd vreemd vermogen en eigen vermogen fiscaal gezien gelijker te gaan behandelen. Hiermee voorkom je uitwassen in de economie (de vermogensongelijkheid neemt af), zorg je voor een goede duurzame ontwikkeling van de economie en een stabiele inkomsten stroom voor de overheid.

Mocht je nog verder van gedachten willen wisselen dan hoor ik het wel!

Groeten,

Peer Swinkels CEO Royal Swinkels Family Brewers Holding N.V. De Stater 1, 5737 RV, Lieshout P.O. box 1, 5737 ZG, Lieshout the Netherlands T +^{5.1.2.e} swinkelsfamilybrewers.com> Op 24 nov. 2022 om 15:39 heeft ^{5.1.2.e} volgende geschreven:

>
> #Stay alert: this message is from an external sender.

> Ha ^{5.1.2.e}

> graag breng ik je in contact met Peer Swinkels (CEO Bavaria) een welbekend Nederlands familiebedrijf. Vandaag was hij voor een kop koffie bij MP op het torentje. Een van de gespreksonderwerpen was de BOR (BedrijfsOpvolgingsRegeling) en verder is er gesproken over de uitdagingen van energie intensieve industrie. Dat laatste ligt het meest op jullie terrein. Verzoek was om ook in contact te komen met EZK. Bij deze dus een link. Wellicht goed voor een keer een kennismaking.

> Vrgr ^{5.1.2.e}

> Contact gegevens:

> Peer Swinkels CEO Royal Swinkels Family Brewers Holding N.V.

> De Stater 1, 5737 RV, Lieshout P.O. box 1, 5737 ZG, Lieshout the Netherlands

> T +^{5.1.2.e}

> M ^{5.1.2.e}

> swinkelsfamilybrewers.com

>